

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2012

Pavína Koudelková

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Stalking jako součást domácího násilí

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alena Plšková

Vypracovala:

Pavλίna Koudelková

Brno 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Stalking jako součást domácího násilí zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Praze dne 28. listopadu 2012

.....

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce paní PhDr. Aleně Plškové za vstřícnost a trpělivost při psaní této práce. Dále bych zde ráda poděkovala své rodině a svému příteli za morální podporu, pomoc a trpělivost, kterou se mnou měli při zpracování této práce.

OBSAH

Úvod

1. Nebezpečné pronásledování – stalking	9
1.1 Pojem stalking	11
1.2 Specifické projevy stalkingu	12
1.3 Druhy stalkingu	14
2. Pachatel stalkingu	17
2.1 Typologie pachatelů pronásledování	18
2.2 Motivace pachatelů pronásledování.....	20
3. Oběť stalkingu	23
3.1 Dopad stalkingu na oběť	24
3.2 Možnosti pomoci obětem stalkingu	26
3.3 Strategie intervence.....	27
4. Stalking jako pokračování domácího násilí	28
4.1 Právní úprava stalkingu	29
4.2 Právní úprava domácího násilí.....	32
4.3 Stalking ve statistice.....	33
5. Praktická část	35
5.1 Cíl a výzkumné otázky.....	35
5.2 Metodologické východisko	35
5.3 Kvalitativní výzkum- případová studie	36
5.4 Postup při analýze dat	36
5.5 Získané kazuistiky	36
5.6 Vyhodnocení kvalitativního výzkumu	44
5.7 Interpretace výsledků	50
Závěr	52
Resumé	54
Anotace	55
Seznam použité literatury	57

Seznam tabulek..... 59

Úvod

Téma bakalářské práce Stalking jako součást domácího násilí jsem si vybrala vzhledem k mé několikaleté praxi u Policie České republiky, kdy se s případy domácího násilí a stalkingu setkávám osobně.

Během doby trvání mého služebního poměru došlo v problematice domácího násilí ke všem podstatným změnám, které nastaly v řešení tohoto problému. V roce 2004 to byla novela zákona č. 140/1961 Sb., která zavedla do trestního zákona novou skutkovou podstatu vložením § 215a Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Největší změna proběhla v souvislosti s účinností zákona č. 135/2006 Sb. Zákon na ochranu před domácím násilím je založen na spolupráci policie, intervenčních center a soudů. Policie České republiky začala využívat institut vykazání k ochraně obětí domácího násilí. Se změnou zákona 273/2008 Sb., o Policii České republiky došlo k určitému zjednodušení práce policistů při vykazování násilných osob. Díky trestnímu zákoníku, který je platný od 1. 1. 2010, je možné trestní stíhání, které naplňuje znaky skutkové podstaty nebezpečného pronásledování (tzv. stalking) dle § 354 zákona č. 40/2009 Sb.

Já jsem velice ráda, že k této právní úpravě došlo, protože se jedná o velmi výrazný problém dnešní doby. Souvisí to samozřejmě s dnešním způsobem života, pracovními i rodinnými vztahy a s rozvojem techniky jako je především Internet, různé sociální sítě, chaty a media. Ale i přes veškeré změny v legislativě, policie nebudí takový respekt jako v dobách minulých. Neustále slyšíme nelichotivé komentáře na práci policistů, kritiku, že policie nevykonala svou práci pečlivě a i v případě, že práci vykonala dobře, společnost v ní neustále hledá nedostatky.

Svoji práci jsem rozdělila na dvě základní části a to teoretickou a praktickou. Cílem teoretické práce je popsat a definovat pojem stalking, probrat jeho specifické jevy a druhy. V práci je vymezen pojem pachatele stalkingu a jeho motivace ohledně pronásledování a taktéž na oběti pronásledování. Další kapitola se bude věnovat propojení stalkingu s domácím násilím. Bylo prokázáno, že v mnoha případech předcházelo stalkingu právě domácí násilí. Pohlédneme i na legislativní rámec týkající

se jak stalkingu, tak domácího násilí a ukážeme si i četnost těchto patologických jevů ve statistikách.

V praktické části je proveden kvalitativní výzkum. Jako hlavní cíl jsem si stanovila prozkoumat, zda je stalking opravdu součástí domácího násilí. Výzkum budu provádět výzkumnými otázkami na základě vypracovaných kazuistik, kdy jsem čerpala z policejních spisů a z institucí zabývajících se pomoci obětem trestných činů. Na základě tohoto výzkumu je praktická část ukončena tvorbou nových předpokladů a hypotéz.

1 Nebezpečné pronásledování – stalking

Stalking z angl. slova pronásledování, slídění, obtěžování je označován zločinem od 90. let 20. století, kdy se o tento fenomén začínají zajímat výzkumníci z celého světa. Byl vyvolán skutečnými případy pronásledování prominentů, kteří tak trpěli nechtěnou pozorností svých obdivovatelů. Těmito výzkumy došlo ke zjištění, že se pronásledování netýká pouze prominentů, ale i obyčejných lidí. Následně začínalo docházet k tragickým událostem, které tak přiměly politiky ke změnám v legislativě. Jako první přijímají tzv. „anti-stalkingové“ zákony v polovině 90. let země USA, Austrálie a Velká Británie. Brzy je ovšem následují i další země jako Belgie, která skutkovou podstatu zahrnuje do trestního zákona v roce 1998, a následovalo Holandsko v roce 2000. Poté zavedlo dne 1. 7. 2006 trestnost tohoto činu i Rakousko a od 1. 1. 2007 i Spolková republika Německo.¹

Samotná historie stalkingu však sahá mnohem hlouběji, jelikož se již v 18. století psychiatři zmiňují o tomto jevu jako o chorobném či deviantním chování. „*Stalking je považován za relativně moderní fenomén, o kterém se zatím hovoří jako o otevřeném problému především z hlediska kriminologie, kriminální psychologie a trestního práva. Právě ale na půdě psychiatrie je podobný jev znám dlouho. Již v 18. století se psychiatr Pinel a následně jeho žák Esquirol zabývali popisem a objasněním pojmu „erotomanie“ (tj. patologické vazby na jinou osobu projevující se alespoň zpočátku jako umanutý obdiv či erotická náklonnost).*“²

Ve dvacátém století se této problematice věnovali další renomovaní psychiatři. Jako jedním z motivů můžeme zmínit případ z této doby týkající se 53leté Francouzky, která se smyšleně domnívala, že jí miloval anglický král Jiří IV. Bloudila okolo Buckinghamského paláce a jakýkoliv sebemenší impuls (jako např. zachvění záclon v okně) si vysvětlovala jako projev lásky jejího idolu k ní samotné.

Francouzský psychiatr de Clérambault jako první explicitně upozornil, že

---

¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, s. 53

² ČÍRTKOVÁ, L. *Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking)*. *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s.274

motivem vůbec nemusí být nezpracovaná láska, sexualita či erotika. Větší váhu přikládal pýše, pocitu mimořádnosti sebe sama a narušení kontaktu s realitou. V průběhu první poloviny dvacátého století nabídla psychiatrie i psychologie řadu pokusů o vysvětlení „milostného pronásledování“ jako psychopatologického jevu. Typický vývoj pronásledování popsal de Clérambault v následujícím třífázovém modelu:

- **stadium pýchy:** erotoman je pln nadějných očekávání a vykazuje chování typu namlouvání a dvoření;
- **stadium zklamání:** objevují se obavy, erotoman se cítí zhrzen, obět' pronásleduje výčitkami a falešným obviňováním;
- **stadium hněvu:** erotoman formuluje majetnické požadavky, signalizuje jejich prosazení cestou agrese, může vydírat či vyhrožovat pomstou.³

V druhé polovině 20. století dochází v této oblasti k výrazným názorovým změnám, jelikož se na tuto problematiku přestává nahlížet pouze z psychiatrického hlediska, ale postupně se stává záležitostí pro vědní obory s těsnou vazbou na kriminalitu. Začaly se tak množit případy, které již nebyly jen součástí psychiatrických léčebe, ale směřovaly přímo do soudních síní. Zde můžeme zmínit jeden z nejznámějších uváděných případů, pojednávající o osobě J. W. Hinckleyho, který dne 30. 3. 1981 provedl atentát na, v té době, současného prezidenta Spojených států amerických. Ten totiž uvedl jako svůj motiv, že atentátem chtěl zaujmout herečku Jodie Fosterovou a získat si tak konečně její oblibu. Tímto začalo docházet k ústupu tzv. psychiatrizace, kdy byla erotomanie postupně nahrazena právě výrazem stalking. Přispěly k tomu i nové podoby stalkingu jako například telefonní teror, ex-partner stalking, či cyberstalking.

V našem státě se tento skutek stal součástí právní úpravy až od roku 2010, kdy vyšel současně s novým Trestním zákoníkem. Avšak již dnešního dne, tj. dva roky od jeho účinnosti, se objevují názory na zrušení této skutkové podstaty trestného činu, jelikož je údajně těžko stíhatelná. Na druhé straně stojí názory tento jev nepodceňovat a ponechat jej součástí Trestního zákoníku, jelikož za dva roky nelze účinnost trestného

---

³ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 54.

činu zmapovat natolik, aby mohly být vedeny závěry o jeho zrušení.

1.1 Pojem stalking

Anglický výraz stalking označoval původně v řeči lovců stopování, přiblížení se k lovené zvěři. V kriminologickém smyslu je definován jako úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečnost.⁴

V České republice působí od roku 1992 občanské sdružení Bílý kruh bezpečí, které se zabývá poskytováním bezodkladné pomoci obětem kriminality. Tato pomoc spočívá v kombinaci právního, psychologického a sociálního poradenství. Při poskytování zmiňované pomoci se soustřeďují na oběti různých druhů násilí, mezi které patří i oběti stalkingu. Bílý kruh bezpečí popisuje stalking následovně: „*Nebezpečné pronásledování je úmyslné a systematické porušování osobní svobody jiného, jehož cílem je navázání a udržování kontaktu s pronásledovanou osobou i přes její zjevný nesouhlas, které se projevuje sledováním, vyhledáváním osobní blízkosti, kontaktování prostřednictvím elektronické pošty, mobilu, omezováním v obvyklém způsobu života, zneužitím osobních údajů, vynucováním si pozornosti. Toto jednání vzbuzuje v pronásledované osobě důvodnou obavu o život nebo zdraví, případně obavu o život a zdraví jejích osob blízkých.*“⁵

A. Buskotte definuje stalking následovně: „*Stalking je obecně velmi nebezpečný fenomén, jedná se o úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost.*“⁶ Hlavním znakem bývá posedlost, fixace známého či neznámého pachatele na určitou osobu, kterou následně nechtěnou a nevyžádanou pozorností systematicky obtěžuje. Pronásledování může být podníceno údajným nebo skutečným obdivem či láskou anebo také zlobou a nenávisť.

Vzhledem k tomu, že stalking se s účinností od 1. 1. 2010 stal trestným činem, je třeba zmínit i definice dle trestního zákoníku, kde je stalking definován jako: „*dlouhodobé pronásledování jiného prováděné v konkrétních, zákonem taxativně stanovených formách jednání, které jsou způsobilé v jiném vzbudit důvodnou obavu o*

---

⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 2. Upravené vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 212.

⁵ Dostupné z [www : <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>](http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/)

⁶ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven - žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. s. 46-47

*jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.*⁷

V případech pronásledování nejde o momentální projevy emocí, je zde umanutý a jasný záměr i úmysl. Toto chování má soustavný agresivní program, který se opakuje a je vytrvalý. Z pohledu metodiky, která vznikla na základě spolupráce Policejní akademie ČR a Ministerstva vnitra, je intenzita nevyžádaných kontaktů orientačně stanovena počtem 10 pokusů a délkou 4-6 týdnů.

Definic na toto téma samozřejmě existuje několik, ale z uvedených lze usoudit, že společný jmenovatel je zde úmyslnost, systematickosti, soustavnost a hlavně opakovanost, s tím, že vědomě dochází k poškození oběti.

1.2 Specifické projevy stalkingu

V této podkapitole se zaměřím na způsoby chování stalkerů, které lze užít jako vodítko pro rozlišení druhu stalkingu. Tyto projevy lze rozdělit následujícím způsobem:

- 1. Obtěžování** – jeví se jako nejmírnější podoba stalkingu a v odborné literatuře bývá označována jako tzv. *distální stalking*. Pachatel, známé či neznámé identity, „atakuje“ oběť z prostorové či virtuální dálky a tuto následně zaplavuje různými sděleními v podobě zpráv, vzkazů, v některých případech i fotografií či dárkem. K tomuto používá různé telekomunikační prostředky, poštu a někdy i dokonce službu pro rychlé doručování. I přesto, že je tato podoba stalkingu mírnější, může být pro oběť velmi strastiplná a značně omezující. Mimo jiné i z důvodu, že nemůže v tu chvíli vědět, zda se jedná o první fázi stalkingu, která se může později zlomit v samotné pronásledování, či nikoliv. Proto obecně platí, že i obtěžování může mít závažný charakter v podobě např. psychotraumatických poruch, či změnu dosavadního zaměstnání.
- 2. Pronásledování** - které je označováno v odborné literatuře jako *proximální stalking* již zahrnuje otevřený kontakt oběti s pachatelem, jelikož zde existují nepřehlédnutelné znaky přítomnosti pronásledovatele. Tyto se mohou projevovat např. zanecháním vzkazu za stěračem vozidla, v kanceláři nebo na dveřích do bytu oběti. Dále se objevují i razantnější pokusy o přímý kontakt, ke kterým patří třeba

---

⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. §140 až 421*. Komentář. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, s. 3003

sledování oběti, její fyzické napadání na veřejnosti nebo pokusy o průnik do jejího soukromí (přespávání ve vozidle před domem oběti). Dle výzkumů se v tomto případě jedná o variantu obtěžování s pronásledováním.

- 3. Pronásledování s vyhrožováním** – je nejvyhrocenější podoba stalkingu. Pronásledovatel zde v přímém kontaktu či na dálku (prostřednictvím dopisů, SMS, emailů nebo třeba přes třetí osobu) vyhrožuje oběti vážnou újmou či ztrátou.⁸ „Stalker může zastrašovat oběť vlastní sebevraždou, odebráním či únosem společných dětí, ublížením na zdraví blízkým osobám nebo zdemolováním majetku.“⁹

Pachatelem stalkingu může být jak známý pachatel (případy ex-partner stalkingu, pronásledování kolegou z práce), tak i neznámý (např. pronásledování celebrit, či prominentů). Formy stalkingu z pohledu vzorců chování stalkerů je znázorněno v následující tabulce č. 1, která pracuje s daty z roku 2004.

Tabulka č. 1 – Chování stalkera

Chování stalkera	Četnost výskytu v %
Telefonuje oběti	85 %
Potuluje se v její blízkosti	68 %
Pokouší se jí kontaktovat přes třetí osobu	65 %
Vyptávání se na ni v jejím prostředí	55 %
Postává před jejím domem	54 %
Zasílá jí dopisy	50 %
Zasílá SMS	47 %
Sleduje oběť	44 %
Posílá jí dárky	43 %

⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2. Upravené vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 225

⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2. Upravené vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 225

Beze slova postává (vysedává) v její blízkosti	39 %
Zanechává jí vzkazy na dveřích, v autě	35 %
Zasílá jí e-maily	35 %
Pronásleduje ji autem	35 %
Ničí její majetek	26 %
Vniká do jejího bytu	18 %
Zasílá jí šokující předměty	13 %
Objednává zboží či služby jménem oběti	10 %

Zdroj: ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Moderní psychologie pro právníky. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, s. 64

1.3 Druhy stalkingu

Podle toho, jakými řetězci prostředků a postupů pachatel realizuje pronásledování, jsou rozlišovány druhy stalkingu. Pachatel může oběť stimulovat sám, aby věděla, o koho se jedná, nebo prostřednictvím něčeho nebo někoho. Jednotlivé druhy ve své knize popsala Čírtková. Může se jednat například o kontakt prostřednictvím komunikačních prostředků. Nebo se může jednat o vyhledávání fyzické blízkosti oběti, slídění. Dále osočování, devalvace, nátlak a psychické deptání, přes možnost provést kontakt přes třetí osoby až k fyzickému, brachiálnímu násilí.¹⁰ Novodobý fenomén je pak, díky současné moderní době, tzv. cyberstalking.

Pokusy o kontakt pomocí komunikačních prostředků mají díky současnému stylu života vhodné podmínky. Nahrávají mu právě mobilní telefony, pevné linky a hlavně internet. Za použití těchto nástrojů lze pak oběť psychicky deptat bez větších finančních nákladů a to konkrétně například zasíláním emailů, SMS zpráv či dopisů poštou.

Vyhledávání fyzické blízkosti oběti, slídění se pak odvíjí od pozorování, či hlídání bydliště oběti. Nebo se taky může jednat o návštěvy na pracovištích, či místech volnočasových aktivit. Konkrétní případy pak uvádějí, jak třeba pronásledovatel zaparkoval své vozidlo, uzpůsobené k bydlení, v místě bydliště oběti a trávil zde

¹⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 60-67

veškerý svůj čas pozorováním.

Osočování, devalvace, nátlak a psychické deptání je pak už samotný způsob realizace. Tímto jednáním se pachatel uchyluje k osočování, lživým a pomlouvačným urážkám. Sdělení mohou být zveřejňována i pomocí letáčků, plakátů, či jsou zavěšována na internet, nebo inzerci. Příkladem pak bývají třeba inzeráty o prodeji bytu oběti, aniž by toto zamýšlela. Pomlouvačná sdělení se mohou vyskytovat jak v místě bydliště, tak i na pracovišti, nebo jiných, s obětí spjatých, místech.

Pokusy o kontakt přes třetí osoby jsou dalším stylem označujícím se jako „stalking by proxy“, který bývá registrován v asi jedné třetině případů pronásledování. Pronásledovatel obratně zmanipuluje okolí jak své, tak i oběti a následuje přesvědčení, že obětí je právě on. Okolí oběti se pak této snaží domluvit, aby byla rozumná, a informuje pak pronásledovatele o záměrech skutečné oběti.

Fyzické, brachiální násilí. Při tomto druhu panují mezi experty různé názory, co všechno lze pod fyzické násilí při stalkingu zahrnout. Někteří sem řadí třeba i opakované vytrvalé bušení a kopání do dveří. Jiní, kterých je většina, zase pracuje s přísnějším vymezením a pod fyzickým násilím chápou hlavně napadání osob a sexuální nátlaky včetně znásilnění. Násilnosti a násilí obecně je hlavním důvodem, proč je stalking řazen z lehčích případů do závažné skupiny kauz. V rámci stalkingu se můžeme setkat i s násilím za použití třeba motorového vozidla. Zajímavostí či zvláštností u extrémního násilí je fakt předchozího ohlašování. Spočívá v tom, že mnoho pronásledovatelů se uchyluje k avízům, tedy že to, co chtějí udělat, předem oznamují. Takto mohou avizovat i ty nejtěžší zločiny, kterými jsou vraždy.¹¹

Zvláštní podobu stalkingu pak představuje tzv. „cyberstalking“. **Cyberstalking** poprvé použil v roce 1999 spisovatel Deirmenjian a charakterizoval ho jako stalking v kybernetickém prostoru („cyberspace“).

K tomuto patří zejména:

- zasílání obtěžujících emailů,
- negativní zprávy o oběti v různých chat-roomech,

---

¹¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 60-67

- nevyžádané, zlovolné prezentace oběti na různých místech v internetovém prostoru,

vyhrožování prostřednictvím internetu, elektronická sabotáž (zavírování počítače, slídění v počítači oběti nebo odcizování elektronických dat).¹²

---

¹² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 60-67.

2. Pachatel stalkingu

Problematika pachatelů stalkingu se do dnešního dne podrobila již několika zkoumáním i různým studiím. V případě pachatele tohoto skutku jde pak zejména o studium jeho osobnosti a motivace. U osobnosti pachatele jde vlastně o to zjistit, jaké vlastnosti jsou pro pachatele typické, tudíž je chápeme jako pozadí osobnosti, které následně usnadňuje vznik nebezpečného pronásledování. Co se týká motivace pachatele, tak lze říci, že je otázkou zkoumání do dneška. Převládá sice již mnoho názorů na to, proč pachatelé své oběti pronásledují, což mimochodem dokládají i nesčetné studie. Co ale pachatele stalkingu konkrétně vede k pronásledování, lze orientačně posoudit podle typologie jednotlivých stalkerů. Jako například u pronásledování ex-partnera může být motivace buď obnovit ztracený vztah, nebo pomsta. U zjištěného stalkera jde o peníze. Zde je patrné, že motivy mohou být odlišné.

Cílem různých studií a projektů je zjistit, které povahové vlastnosti jsou pro pachatele typické. Skupina stalkerů je podrobena psychologickým testům a výsledky jsou srovnávány s kontrolní skupinou. Výstupy z těchto studií jsou pak následující:

1. Výstup

Psychologické studie se většinou kloní k závěru, že pronásledování je více ovlivněno osobností pachatele než situačními faktory. Z toho plyne, že chování oběti má na spuštění pronásledování nepatrný, nebo žádný vliv, v čemž tkví, že problém je na straně pachatele. U většiny pronásledovatelů se jako bazální zdroj problémového chování zjišťuje tzv. nejistá vazba, která se projevuje citovou ambivalencí, nejistotou, agresivitou a neschopností řešit závislost na vztahu. Ovlivnění či změnu této charakteristiky, která se utváří v raném dětství na základě interakce matky s dítětem, vidíme spíše skepticky. Pro praxi z toho vyplývá, že není snadné měnit chování pronásledovatele pomocí terapeutických zásahů.

2. Výstup

Psychologické studie dále poukazují na výrazné odlišnosti v osobnosti mužských a ženských pachatelů tohoto deliktu. Jedním z rozměrů, ve kterém se značně liší

pronásledovatelé mužského a ženského pohlaví, je definována jako schopnost řešit problémy. Zatímco muži skórují na této dimenzi velmi nízko, ženy mají velice dobré výsledky. Z toho vyplývá, že muži se uchylují k páchání stalkingu, protože neumí řešit vztahové problémy, zatímco ženy volí stalking zcela programově a kontrolovaně. V současné době víme o psychologii pachatelů, kteří se dopouštějí obtěžování, jako jedné z měkčích podob stalkingu, málo, což tvrdí i většina expertů.¹³

2.1 Typologie pachatelů pronásledování

Na typologii pachatelů lze nahlížet různými pohledy, jak tak činí někteří autoři. Jako například z pohledu nebezpečnosti, z psychologického přístupu, z pohledu charakteristických vlastností, apod. Po prostudování různých náhledů ale dojdeme k závěru, že vykazují stejné rysy, pouze jsou jinak utříděné. Po prostudování několika typologií jsem si v tomto případě vybrala typologii Čírtkové, která je dle mého názoru nejvýstižnější.

Typ č. 1 – Pronásledování ex-partnerem

Četnost výskytu činí 50% všech případů pronásledování. V anamnéze vztahu lze obvykle zjistit domácí násilí. Pachatelé vykazují značnou hostilitu, jsou vedeni negativními emocemi, ale dovedou při pronásledování uplatnit chladnou kontrolu. Nevadí jim, že se stávají předmětem zájmu policie. Riziko fyzického násilí stejně jako ničení věcí je značné. Výhrůžky vůči oběti je třeba brát velmi vážně. Doporučuje se eliminovat jakýkoli kontakt mezi obětí a ohrožovatelem.

Typ č. 2 – Pronásledování umanutým (poblázněným) obdivovatelem

Četnost výskytu obnáší zhruba 18%. Podle věku se rozlišují dva podtypy: mladý obdivovatel a obdivovatel středního věku. Po jevové stránce je terč pronásledování spíše „idolem“ než „obětí“. Idol tvoří středobod prožívání pachatele, dominuje v jeho fantazii. Pronásledovatel sice usiluje o kontakty s idolem, nebývá však přítomno zvýšené riziko fyzické agrese. V případě mladého obdivovatele se doporučuje poradenství a psychologická intervence zahrnující opatrné a chápající kroky vedoucí ke změně jeho kognitivní perspektivy. U obdivovatelů středního věku se uplatňuje

---

¹³ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 71

v zásadě tentýž postup, doplněný o přerušování veškerých fyzických kontaktů s obětí (terčem nežádoucích projevů náklonnosti se totiž stávají často nové kolegyně na pracovišti apod.) Účelné je také probrat problémy existujícího vztahu (např. neutěšenou situaci v manželství pronásledovatele).

Typ č. 3 – Fixovaný pronásledovatel s psychickými poruchami

Četnost výskytu v těchto případech činí 20%. Rozlišují se dva podtypy podle nebezpečnosti. **Méně nebezpečný fixovaný pronásledovatel** se zaměřuje zejména na ženy, se kterými přichází profesně do kontaktu (jako klient či jako kolega). Má blízko k poruchám osobnosti a chování (psychopatie). Žije v iluzorní představě o reálnosti ideálního vztahu a má pocit, že i oběť si přeje kontakt s ním. Má však náhled na realitu. Jen zřídkakdy se uchyluje k silným hrozbám, vyniká spíše ve schopnosti manipulace. I v tomto případě se doporučuje absolutní přerušování kontaktů mezi pronásledovatelem a obětí. Oběť by měla dát jasně najevo své odmítnutí a následně hledat právní pomoc. (Tato instrukce platí pro státy, ve kterých existují specifická právní opatření na ochranu oběti před pronásledováním.) **Fixovaný pronásledovatel se zvýšenou nebezpečností** se vyznačuje závažnějším stupněm psychického narušení (např. „borderline“ či epizodická schizofrenie). Je pravděpodobné, že byl již v péči psychiatrického zařízení nebo je evidován policií pro své problematické chování. V jeho anamnéze bývají sexuální nápadnosti i agresivní projevy. Bombarduje oběť pokusy o kontakt (telefonní teror, SMS, návštěvy na pracovišti atd.) a ve svém pronásledování je nevypočitatelný. Objevuje se v nepravidelných časech na různých místech. Typickými oběťmi bývají jak ženy, tak muži, kteří mají vyšší sociální status (celebrity, významné či atraktivní osoby v určitém lokálním prostředí, např. profesor na univerzitě). Obětem se v těchto případech doporučuje iniciovat psychiatrické či forenzní (soudněznalecké) přezkoumání pronásledovatele. Samozřejmě také eliminaci jakýchkoliv kontaktů.

Typ č. 4 – sadistický pronásledovatel

Četnost výskytu se odhaduje zhruba na 12%. Vždy jde o velmi vážnou situaci, neboť pachatel vykazuje značnou nebezpečnost. Dominantním znakem je snaha pronásledovatele zcela kontrolovat život oběti, nápadný je sklon k eskalaci kontroly a zavražďování oběti. Přitom postupuje pronásledovatel s nápadnou citovou chladností, i okolí ho vnímá jako psychopatickou osobnost. Vůči oběti střídá pachatel projevy násilnosti a laskavosti, oběť tak ztrácí schopnost orientovat se v situaci. Výroky typu

„zemřeme spolu“ nejsou výjimečné. Vnější intervence bývá v těchto případech obtížná. Terapeutickou péči potřebuje i oběť. Doporučuje se okamžitá izolace oběti od pronásledovatele. Často je nutné utajovat pobyt oběti, neboť pachatel má tendenci ji vyhledat a získat zpět pod svou kontrolu. Policie by si měla být vědoma faktu, že inteligentní sadista umí předvídat možné postupy formálních autorit a plně využívá naučené bezmoci oběti k tomu, aby minimalizoval postih vůči své osobě.¹⁴

Při rozlišení typu stalkerů hrají důležitou roli typ oběti, jejich vztah s pachatelem a samotná motivace pachatele. Tato kritéria zkombinoval v roce 1993 Holmes a rozčlenil pronásledovatele do šesti základních skupin:

- pronásledovatel celebrit („celebrity stalker“)
- pronásledovatel ex-partnera („domestic stalker“)
- pronásledovatel politiků („political stalker“)
- pronásledovatel z vášně („lust stalker“), v jehož chování je v prvním plánu zvýrazněna sexuální motivace a podle módních vlivů se stěhuje od oběti k oběti
- pronásledovatel ze zjištěné motivace („hit stalker“), který netrpí žádnou psychickou poruchou, pronásleduje vyhlédnutou oběť účelově, hrozí fyzickým násilím, aby od ní nebo od třetí osoby získal peníze
- pronásledovatel zhrzený a odmítnutý v lásce („love-scorned stalker“)¹⁵

2.2 Motivace pachatelů pronásledování

V této podkapitole bych se chtěla věnovat otázce motivu. Proč asi dochází k pronásledování? Co pachatele ke stalkingu vede? Na tyto otázky se snaží odpovídat specialisté již několik let.

Z formulace takových otázek můžeme stanovit pět hlavních motivačních vzorců:

- reakce na odmítnutí,

---

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 2. Upravené vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 228

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky* 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 72

- hledání intimity a blízkosti za každou cenu
- ventilování hostility a nenávistnosti
- pronásledování z nedostatku kompetencí řešit vzniklou situaci jinak,
- pronásledování jako důsledek predátorské (útočné) agresivity¹⁶

Podobně třídí motivaci i Fiedler, který uvádí jako motivační faktory tyto:

- znovu obnovení bývalého vztahu
- přání či touhu po intimním vztahu
- nedostatečné sociální dovednosti
- nemilost a zloba vůči oběti
- záłudný, sexuálně motivovaný stalking¹⁷

Kdybychom výše uvedené motivační vzorce přiřadili k jednotlivým typologiím stalkerů, viděli bychom, že s nimi zcela korespondují. Každý typ stalkera má však jiné cíle.

Uvedla jsem již, že nejčastějším typem pronásledování je pronásledování bývalým partnerem. Motivace zde vyplývá z dřívějšího vztahu. Pronásledovatel má za cíl získat jakýmkoli způsobem partnera zpět. Nechápe, že dotyčný či dotyčná s tímto již nechtějí mít nic společného. V tomto případě může být také hnacím motorem pro stalkera odplata a msta za to, že se s ním dotyčný či dotyčná rozešla, obecně jsou pachatelé přesvědčeni, že jim bylo ukřivděno.

Dalším motivem může být snaha o vytvoření intimního vztahu. Zde je pachatelovým cílem láska, po které tak touží. Pachatele motivuje brzký partnerský vztah, dokonce věří, že tento vztah už existuje a všechna odmítnutí ignoruje a nepřipouští. Tento motiv je patrný jak u pronásledování bývalým partnerem, tak i u

---

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2. Upravené vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 217

¹⁷ FIEDLER, P. *Stalking*. Basel: Beltz Verlag, 2006. s. 30-34

pronásledování celebrit.

Jako další motivační faktor je touha po pomstě a hněv. Zde se může opět jednat o bývalého partnera, který si cítí být ukřivděn a má pocit, že na něm byla spáchána nespravedlnost. Vynikají vyhrožováním a zastrasováním oběti a jejich největšími zbraněmi jsou většinou verbální nadávky, urážky a výhrůžky. Hlavním motivem pro ně je kontrola a moc nad obětí.

Jako poslední motivační faktor můžeme uvést potřebu sexuální agrese, tzv. kořistnický pronásledovatel. Pachatel je v tomto případě systematický a používá určité zavedené postupy. Snaží se svou oběť pronásledovat nenápadně a diskrétně, po získání dostatku informací na oběť zaútočí. Od předchozích typů se liší tím, že nechce být obětí vyzorován či objeven. Statisticky se jedná o vzácnou, málo početnou skupinu, je ale nutné dodat, že výše uvedené chování se vyskytuje i u některých sexuálních pachatelů. Motivem zde je postupné odhalování identity oběti a radost z toho, že oběť dostává po kapkách a náznacích najevo, že je sledována. Zde se většinou nejedná o bývalého partnera.

3. Oběť stalkingu

Můžeme konstatovat, že obětí pronásledování může být kdokoliv, v nezávislosti na věku, pohlaví, kulturním zázemí či sociálním statutu. Ze statistik vyplývá, že obětí jsou většinou svobodné osoby, nebo čerstvě bez partnera, jak tomu bývá hlavně u typu ex-partner stalking. Z pohledu viktimologie je stalking velice specifický delikt, jelikož nejde o čin jednorázový, se kterým by se oběť mohla postupem času vyrovnávat. Posloupnost drobných incidentů má za následek několikanásobnou a stále pokračující viktimizaci. Tímto žije oběť v permanentním napětí a strachu, že bude její osoba ohrožena. Obnova narušeného životního soukromí je pak pro oběť přednější, než odstíhání a potrestání pachatele.

V případech stalkingu je velmi těžké stanovit začátek pronásledování. Tento vlastně začíná v okamžiku, kdy se oběť dostává do stadia, že přímý nebo nepřímý kontakt s pronásledovatelem pociťuje jako nevyžádaný či nechtěný. Položme si tedy otázku, co může oběť pociťovat na začátku? Prožívání stalkingu na počátku popisuje Čírtková takto:

„Některé oběti se mohou cítit zaskočeně s tím, že není možné, že by se to mohlo přihodit zrovna jim. Domnívali se, že pronásledování se týká jen celebrit, či prominentů. Dále byly přesvědčeny, že stalking nevzniká jen tak, ale pronásledovatel by měl být vyprovokován jejich nesprávným chováním. Usuzovaly, že stalking je důsledkem duševní poruchy, a pronásledovatelé jsou tudíž již předem pro svou povahu nápadní. Dokonce ani odborníci se v těchto previktimních názorech nelišili. Ve výzkumu se totiž ocitly i pronásledované osoby z řad profesionálů působících v psychiatrických zařízeních. Uváděly, že dokud se samy nestaly oběťmi, věřily, že dovedou tento problém včas rozpoznat a zabránit tím eskalaci.“¹⁸

Oběť zažívá zpočátku emocionální újmu, postupem času ale může zažívat i újmu materiální. A to proto, že díky nebezpečnému pronásledování může přijít o práci a tím i o zdroj obživy a dále může investovat vysoké finanční částky do zabezpečení bytu, či rovnou na přestěhování. Dále se ještě můžeme zmínit o sekundárních obětech trestného činu, kdy emocionální újma nemusí postihovat jen pronásledovanou osobu, ale může se

---

¹⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 87

přenášet i na rodinné příslušníky, jako rodiče, či děti.

Ve fázi, kdy oběť zjišťuje, že se stala terčem pronásledovatele, který jí jak obtěžuje tak i pronásleduje, by měla začít jednat a vyhledat odbornou pomoc. V dnešní době se nabízí různé instituce pro pomoc obětem trestných činů jako například Bílý kruh bezpečí, DONA linka, Acorus, atd. a v každém kraji České republiky je zřízeno intervenční centrum.

3.1 Dopad stalkingu na oběť

Stalking má na oběť vždy špatný dopad, ale závisí samozřejmě na délce trvání a konkrétní podobě. Dopad pronásledování lze charakterizovat takto: „*Oběti pronásledování popisují celou řadu psychických, sociálních i zdravotních důsledků včetně akutních reakcí na stres, zvýšené ostražitosti, úzkosti a strachu, které mohou oběť negativně ovlivňovat i při výkonu zaměstnání či v sociálních vztazích. Výskyt úzkostných poruch nespavosti, sociálních dysfunkcí a depresí je u obětí pronásledování vyšší než u běžné populace, a to zvláště v těch případech, kdy pronásledování zahrnuje formy jako sledování nebo ničení osobního vlastnictví. Pronásledování ovlivňuje život oběti skutečně v mnoha aspektech. Oběť musí měnit své návyky, často musí změnit bydliště, zaměstnání, známé.*“¹⁹

Panthéová provedla v roce 1997 výzkum stovky obětí pronásledování. Při tomto výzkumu zjistila, že více než 80% z obětí prožívalo zvýšené pocity úzkosti, třetina trpěla posttraumatickou stresovou poruchou a to včetně poruch spánku, vyhubavého chování a pocitů odcizení. Na sebevraždu pomýšlela nebo se o ni dokonce pokusila čtvrtina dotazovaných. Uvedli, že jim to v danou chvíli přišlo jako jediné možné řešení.²⁰

S výše uvedenými fakty se ztotožňuje i Buskotte. Uvádí, že vytrvalé obtěžování vede u obětí stalkingu k určitému neklidu, napjatosti a psychosomatickým potížím jako je nespavost, bolesti hlavy, výkyvy tělesné hmotnosti nebo nechutenství přecházející až k permanentním žaludečním potížím. Některé z obětí mají noční můry, žaludeční potíže

¹⁹ MORÁVKOVÁ-VARGOVÁ, Branislava. a kol. *Partnerské násilí*. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. s. 53.

²⁰ PANTHÉ, M., MULLEN, P.E., PURCELL, R. *Management of Victims of Stalking*. Advances in Psychiatric Treatment. 2001. s. 399-406

a deprese, jsou panické, neustále je doprovází strach. Buskotte dále píše, že ke zdravotním potížím se přidávají navíc problémy v oblasti sociální i finanční.²¹

O negativním dopadu stalkingu na oběť hovoří ve své publikaci i Čírtková. Uvádí, že 47% obětí přinesl stalking materiální újmu, která souvisela buď se ztrátou zaměstnání nebo s investicemi do bezpečnostních zařízení nebo s opravami a náhradou věcí, které pronásledovatel zničil.²² Obětem se často komplikuje život tím, že jsou nuceny změnit svůj život a životní styl. Například si změni telefonní číslo, přestěhují se do jiné části města, některé dokonce i do jiného města. Přičemž sami se vlastně v ničem neprovinili. Dalším důsledkem stalkingu je také to, že bývalé oběti jsou neschopné navazovat kontakty. Když se jim povede navázat kontakt, najít si nového partnera, automaticky přenáší strach z pronásledování i na ně a tito tak silný tlak neunesou a i do té doby stabilní vztahy mohou skončit. V tento moment se vlastně setkáváme se sekundárními oběťmi stalkingu, kdy podle průzkumů je pouze v 36% případů postižena stalkingem primární oběť.²³

Sekundárními oběťmi nejsou ale pouze noví partneři, jedná se i o rodinné příslušníky, děti oběti, přátelé, kolegy z práce nebo sousedy. Výzkumem bylo zjištěno, že v průměru každým jedním stalkingem je postiženo 21 osob.²⁴ Oběti mají strach, že se někde s pronásledovatelem potkají a tak přestanou vycházet z domu, vzdají se svých koníčků a pravidelných aktivit, vyhýbají se svým blízkým a přátelům a ti je často nechápou.

V roce 2004 provedla Wondrak průzkum, jak reagují oběti na stalking. Z tohoto vyplynulo následující:

- 53% obětí volí změny na pracovišti
- 39% obětí se uchyluje ke změně bydliště
- 25% obětí myslelo někdy na sebevraždu
- 15% obětí zažívá konflikty v sociálním okolí.²⁵

Z těchto skutečností lze tedy vyvodit závěr, že stalking je velice omezující a nutí oběti k podstatným změnám ve způsobu života, zejména svobodně se rozhodovat o

---

²¹ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven – žena v domácím násilí*. 1. Vyd. Brno: Computer Press, 2008. S. 53

²² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 88.

²³ ČÍRTKOVÁ, L. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. s.122.

²⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 88.

²⁵ WONDRAK, I. *Auswirkungen von Stalking aus Sicht der Betroffenen*. In Bettermann, J. Feenders, M (Eds.) *Stalking*. Frankfurt : Verlag für Polizeiwissenschaft, 2004

svém životě. Což vede k depresím, psychickým problémům, zdravotním potížím, ke strachu a sociálním a finančním problémům.

3.2 Možnosti pomoci obětem stalkingu

V případech stalkingu je velmi důležitá pomoc odborníků. V České republice je poskytování pomoci obětem trestných činů spojeno s institutem Bílého kruhu bezpečí. V poradnách Bílého kruhu bezpečí mohou oběti získat komplexní pomoc, a to ve spojení s případem, který prožívají. Je třeba, aby oběť sdělila všechny potřebné informace týkající se chování a aktivity stalkerů, dosavadních pokusů, jak pronásledování zamezit a důležitých okolností spojených se způsobem začátku pronásledování a možností ochrany oběti před pronásledováním.

V Bílém kruhu bezpečí je k dispozici dvojice poradců, tvořená právníkem a odborníkem z oboru činností (psycholog, psychiatr, sociální pracovník, apod.), který je zrovna u konkrétního případu třeba a společně pak s obětí řeší tři základní otázky:

1. zda jde skutečně o stalking (eventuelně bližší diagnóza stalkingu),
2. zda hrozí oběti nebezpečí fyzického napadení (posouzení rizikovosti případu neboli tzv. risk assesment),
3. vhodnou strategii intervence²⁶

Právě přítomný právní poradce by měl určit bližší diagnózu stalkingu, tedy zda jde opravdu o případ stalkingu a zda není třeba ve věci podat oznámení o podezření ze spáchání trestného činu. Právní poradce je přítomen hlavně z důvodu právní kvalifikace skutku.

Posoudit rizikovost případu musí stanovit psycholog. Ten podle podrobného popisu případu zjišťuje, zda v tomto konkrétním případě půjde o možné riziko nebezpečí pro oběť. Jeho práce je velmi důležitá, protože přímo souvisí se zdravím a životem oběti. Ovšem ani psycholog nemůže zajistit, zda se v budoucnu oběti nic nestane.

Dozvídáme se zde i o novém pojmu, kterým je vhodná strategie intervence. Tímto se budu zabývat v následující podkapitole.

---

²⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Stalking – podstata, jevové podoby a strategie intervence*, Zpravodaj bílého kruhu bezpečí, 2009, č. 4, s. 3-6

3.3 Strategie intervence

Podkapitola strategie intervence nás zavede mezi možnosti, jak by mohla oběť řešit případy stalkingu. Jak uvádí Čírtková, v zásadě existují dvě strategie řešení případů stalkingu, a to ofenzivní a defenzivní.

- **Defenzivní strategie** jsou založeny na eliminaci kontaktu s pronásledovatelem ze strany oběti. Lapidárně řečeno – oběť jde pronásledovateli z cesty a dělá vše proto, aby mu zmizela ze zorného pole. Na veškeré pokusy pronásledovatele o kontakt nereaguje (tzv. strategie nulové reakce). K typickým krokům defenzivní strategie patří změna telefonních čísel, změna životního způsobu (oběť například přestane ve volném čase navštěvovat oblíbená místa relaxace), změna adresy (tedy přestěhování), změna zaměstnání atd. Je pochopitelné, že tuto strategii prožívají oběti jako neférovou a nespravedlivou, protože pro ně znamená vynucená omezení, a to v situaci, kdy se samy nedopustily žádného problematického chování.
- **Ofenzivní strategie** se naopak vyznačuje tím, že vždy znamená určitou konfrontaci s pronásledovatelem. V ofenzivních strategiích již podniká oběť aktivní a oficiální kroky vůči pachateli ať už v rámci civilního či trestního práva, například podá žalobu na ochranu osobnosti nebo trestní oznámení. Může jít rovněž o opatření, která na žádost oběti přijímá zaměstnavatel a která směřují k ochraně oběti na pracovišti.

Díky těmto skutečnostem si oběť z poradny Bílého kruhu bezpečí odnáší schůdná a konkrétní doporučení jak dál pokračovat k dosažení vlastního cíle. Tento je většinou směřován k ukončení nevyžádaných a nechtěných projevů přítomnosti stalkerů. Velkou výhodou je, že se zde snoubí pomoc právní, terapeutická, psychologická a je stanovena včasná strategie intervence směřující proti pachateli.²⁷

---

²⁷ČÍRTKOVÁ, L. *Stalking – podstata, jevové podoby a strategie intervence*, Zpravodaj bílého kruhu bezpečí, 2009, č. 4, s. 3-6

4. Stalking jako pokračování domácího násilí

Jak jsem již uvedla v podkapitole, ve které jsem se zabývala pachateli stalkingu, v souvislosti s nebezpečným pronásledováním je rovněž zmiňováno domácí násilí, jakožto čin, který stalkingu velmi často předchází a to zejména tzv. ex-partner stalking. Vysoká vazba mezi pronásledováním a domácím násilím je všeobecně považována za prokázanou.

Stalking bývalým partnerem zahrnuje až 50% všech případů pronásledování. V průměru jsou bývalí partneři více násilní než neznámí pronásledovatelé nebo ti, které sice oběť zná, ale neměla s nimi intimní vztah. Samozřejmě nelze tvrdit, že všechno domácí násilí posléze pokračuje formou stalkingu, ovšem podle výzkumů USA je vazba stalkingu na předcházející domácí násilí velmi vysoká. Některé studie uvádějí, že až 81% obětí ex-partner stalkingu bylo předtím ve vztahu fyzicky atakováno a 32% obětí zažívalo ve vztahu i sexuální násilí.²⁸

Znaky a formy domácího násilí se mohou v některých bodech shodovat s projevy stalkingu. Je velmi pravděpodobné, že pokud domácí násilí pokračuje formou stalkingu, pachatel si vybírá podobné praktiky, které činil právě v domácím násilí (fyzické útoky, urážky, „špehování“, ničení, apod.).

Jak uvádí Walby a Allen ve výsledcích britského průzkumu o kriminalitě, u 37% vážných případů pronásledování žen (které zahrnovalo i násilí) byla pachatelem důvěrná osoba, u 59% jiná známá osoba a u 7% neznámá osoba. Ve stejných případech u mužů byla pachatelem důvěrná osoba v 8%, jiná známá osoba v 70% a neznámá osoba v 30%. U většiny žen (83%) domácí násilí skončilo, když odešly od pachatele. U významné menšiny (18%) domácí násilí pokračovalo v jiné formě jako pronásledování nebo obtěžování. U 78% mužů, kteří opustili násilnického partnera, násilí skončilo.²⁹

Rovněž Čírtková poukazuje na souvislosti mezi domácím násilím a následným

---

²⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 49.

²⁹ WALBY, S., ALLEN, J. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování, výsledky britského průzkumu o kriminalitě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. s. 11.

ex-partner stalkingem. Tvrdí, že v určitém počtu případů nefunguje prostorové ani právní oddělení partnerů jako cesta k ukončení domácího násilí. To pokračuje, ovšem jinou formou a v nových podmínkách. Bývalý partner formou stalkingu svou oběť pronásleduje a obtěžuje. Domácí násilí a pronásledování bývalým partnerem představují dvě samostatné a svébytné verze partnerského teroru. Mohou se vyskytovat izolovaně, ale i jako vzájemně propojené.³⁰

Domácí násilí je závažným negativním společenským jevem. Nešťastná situace vzniká, když oběť nalezne sílu a podnikne kroky k „boji“ proti tomuto násilí (trestní oznámení, soud, rozvod), nicméně následně zjistí, že tím není problém vyřešen, pachatel se nechce vzdát a domácí násilí mění svou podobu v nebezpečné pronásledování. V tomto okamžiku je nutné se opět bránit a podniknout potřebné kroky, které jsou od 1.1.2010 naštěstí již obsaženy v Trestním zákoníku.

4.1 Právní úprava stalkingu

První tzv. anti-stalkingové zákony byly přijaty v 90. letech 20. století v USA, dále v Austrálii a Velké Británii. Později byla skutková podstata stalkingu zahrnuta do právního řádu i v řadě jiných států, např. v Belgii (v roce 1998), v Holandsku (v roce 2000), v Rakousku (v roce 2006) a v SRN (v roce 2007).³¹ Přičemž definice i trestní sazby za stalking se v jednotlivých zemích liší. V následující tabulce je uveden ilustrativní přehled trestních sazeb v některých zemích:

Tabulka č. 2 – Trestní sazby v jiných zemích

země	trestní sazba
SRN	až 5 let
Austrálie	až 10 let
Kanada	až 10 let
Velká Británie	až 5 let
USA - Massachusetts	až 5 let

³⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 47.

³¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 53

Holandsko	až 3 roky
Belgie	až 2 roky
Rakousko	až 1 rok
Irsko	až 1 rok
Japonsko	až 1 rok
Norsko	6 měsíců
Dánsko	6 měsíců

Zdroj: Čírtková, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha : Grada Publishing, 2008, s.60

V České republice nebyla trestná činnost spojená se stalkingem do konce roku 2009 nijak právně zohledněna. Toto se změnilo až od 1.1.2010. Do této doby pronásledování, ať již bylo jakkoliv nebezpečné, tak mohlo končit kvalifikací jako přestupek proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích nebo se pachatel musel dopustit v souvislosti se stalkingem jiného trestného činu. O několika z nich se můžeme zmínit. Šlo např. o trestné činy úmyslné ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, omezování osobní svobody, znásilnění a v nejhorším případě i vraždy. To se změnilo až s přijetím nového zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník s účinností od 1. 1. 2010. Součástí byl, mimo jiných nových trestných činů, i trestný čin dle ustanovení § 354 cit. zákona Nebezpečné pronásledování. Konkrétní úprava dle trestního zákoníku zní takto:

„(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
  - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
  - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
  - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
  - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,*
- a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin

uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo
- c) nejméně se dvěma osobami.³²

Z výše uvedeného znění paragrafu vyplývá, že stalking je již možné postihovat, aniž by se pachatel musel dopustit jiného trestného činu.

Trestní úprava začala být účinná, jak píše, od 1. 1. 2010 a hned od prvního dne roku 2010 se jím začali zabývat orgány činné v trestním řízení. Během uplynulých let se pak tímto činem podrobně zabývali a začalo panovat několik názorů. Tyto se týkaly hlavně toho, zda a v jaké míře je tento nový trestný čin účinný a jaká je výslednost při jeho prokazování. Proto by bylo vhodné alespoň jeden pojem blíže popsat. Hned v prvním odstavci narazíme na pojem dlouhodobě, pod kterým si však člověk může představit cokoliv.

*„Pokud jde o konkretizaci, co měl zákonodárce na mysli, když použil termín **dlouhodobost**, lze odkázat na ustálené chápání tohoto pojmu ve smyslu opakujícího se, zpravidla i systematicky a soustavně prováděného jednání (nejde tedy v žádném případě o to kriminalizovat náhodné nebo jen krátkodobé, byť v základní skutkové podstatě popsané, projevy chování). Z **klinického** hlediska jsou pod **stalking** zahrnovány jen takové způsoby pronásledování, které představují **opakované, trvající nechtěné navazování kontaktů s obětí za použití násilí nebo jiných srovnatelných praktik** (vydírání, útisku apod.), přičemž se zde **opakováním** rozumí více než 10 pokusů o kontakt, **trvajícím** obdobím pak minimálně doba 4 týdnů.“³³*

Samozřejmě bychom mohli pokračovat dalšími pojmy, ale to bychom práci směřovali spíše do problematiky trestního práva. Kdybychom se ale chtěli zajímat o úspěšnost při objasňování stalkingu, je třeba zmínit statistické údaje, kdy nejvěrohodnějším pramenem je statistika kriminality vedená Policejním prezidiem ČR, čemuž se budu věnovat v další podkapitole.

³² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, s. 3003

³³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. §140 až 421. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, s. 3008

4.2 Právní úprava domácího násilí

Co se týká domácího násilí, víme, že toto jednání představuje závažnou formu kriminální činnosti, která vykazuje mnohá specifika odlišující se od běžných deliktů řešených v trestním či přestupkovém řízení. Snaha o potírání a zabraňování tohoto jevu se promítá i do opatření svěřených příslušníkům Policie České republiky, kteří jsou často první osoby, které při řešení tohoto jevu vystupují jako zástupci státní moci. Popularizace tohoto především latentního jevu si vyžádala úpravu mnoha norem, a to nejen trestního zákona, ale také občanského soudního řádu, v zákoně o sociálním zabezpečení.

Před novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 91/2004 Sb. nebyly případy domácího násilí legislativně ošetřeny. Veřejnost o problému nebyla informována a přežívaly názory, že násilí v rodině je soukromý problém a každý si ho má řešit sám. Případy vycházely najevo pouze zřídka, např. když byla oběť v pracovní neschopnosti. Většina případů byla řešena jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 zákona o přestupcích. Výše zmiňovanou novelou byl do trestního zákona vložen § 215a zakládající skutkovou podstatu nového trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Byl to první krok k úpravě případů domácího násilí, za předpokladu, že byly naplněny všechny znaky domácího násilí. Povinnosti a oprávnění Policie České republiky se do účinnosti zákona na ochranu před domácím násilím řídila zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, přesně § 6, §7, § 12, § 14, § 16, § 17, § 21, § 38, § 39. Právní úprava do konce roku 2006 v naší republice byla v souvislosti s ochranou před domácím násilím neúčinná a pachatel mohl být potrestán, až když oběti ublížil takovým způsobem, že útok vykazoval známky skutkové podstaty trestného činu. Policie České republiky si byla vědoma problému domácího násilí a v roce 2004 byl vydán Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, který upravoval postup při řešení případů domácího násilí. Důležité bylo vyřešit vstup policistů do soukromí a dále opatření směřující k omezení násilné osoby. Jde o tzv. vykázání, které se již využívalo v Rakousku, Itálii a Švédsku.³⁴

Trestní zákon v souvislosti s účinností Zákona na ochranu před domácím násilím zaznamenal změnu v § 171 Maření výkonu úředního rozhodnutí. S účinností nového

---

³⁴ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Brno: Novpress, 2009. s. 29-36

trestního zákoníku se jedná o § 337 maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání :

„(1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

a) vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu,

b) zdržuje se na území České republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění,

c) bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodrží omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu.“³⁵

Tento krok souvisí hlavně s preventivním působením na možné pachatele domácího násilí.

Významnou změnu zaznamenal zákon o sociálních službách, kdy byla zavedena intervenční centra, která spojují represivní složky Policii České republiky a soudy s ohroženými osobami.

4.3 Stalking ve statistice

Přesné statistické údaje týkající se stalkingu nejsou v České republice zcela známy. Důvodem je přijetí nového trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., s účinností od 1.1. 2010. Od tohoto data se začala vést statistika týkající se tohoto fenoménu. Na jednu stranu vede statistiku Policie České republiky, kdy musí být stalking nahlášen tomuto orgánu, který začne věc prověřovat a za splnění podmínek stanovených zákonem se započítá do statistik. Na druhou stranu některé oběti stalkingu vyhledají spíše pomoc různých institutů např. Bílý kruh bezpečí, Acorus a DONA linka, které si vedou svojí statistiku ohledně různých jevů, mezi nimi i stalking. Ovšem řada obětí stalking vůbec neohlásí a to z různých důvodů. Patří sem neznalost svých práv, ale také obava před nedostatečnou ochranou justice a státní správy. Podle výzkumů uveřejněné v britském psychiatrickém magazínu v roce 2005, se jednou v životě se stalkingem setkalo 4-7.2% mužů a 12-17.5% žen. To znamená každá 7 žena a každý 20 muž. Zde je vidět, že

---

³⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

stalking je rozšířeným jevem, přičemž až třetina stalkerů sáhne po násilí.³⁶ Následující tabulka ukazuje vývoj počtu případů stalkingu vedeného PČR. V tabulce je uveden celkový počet případů, jejich objasněnost, počet stíhaných pachatelů a z toho počet žen.

Tabulka č. 3 – Statistika případů stalkingu Policie ČR

Stalking	2010	2011	2012 (k 30.9 2012)
Zjištěno případů	537	535	380
Objasněno	390	101	243
Stíháno	314	380	235
Z toho žen	35	27	31

Zdroj Policejní prezidium.³⁷

Dalším zajímavým ukazatelem je přehled statistik Bílého kruhu bezpečí, který nabízí pomoc obětem trestných činů, mezi které patří i stalking. Posláním Bílého kruhu bezpečí je především pomoc obětem trestných činů, kterou zajišťují psychologové, sociální pracovníci, právníci a lékaři seskupení do občanské organizace. Přehled jedinců, kteří žádali o pomoc ohledně stalkingu nabízí následující tabulka.

Tabulka č. 4 – Statistika stalkingu Bílého kruhu bezpečí

Stalking	2010	2011	2012 (1. pololetí)
	110	98	81

Zdroj Bílý kruh bezpečí³⁸

Pokud se podíváme na jednotlivá data, tak policejní statistiky nabízejí pohled jako na trestný čin a statistika Bílého kruhu bezpečí pohledem pomoci obětem stalkingu. Pohledem na tabulky vyvstává otázka kolik obětí stalkingu vedených jako trestný čin, vyhledalo pomoc neziskových a občanských sdružení.

³⁶ Dostupné na [www:<http://www.stopstalking.cz/>](http://www.stopstalking.cz/)

³⁷ Dostupné na [www: http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.asp](http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.asp)

³⁸ Dostupné na [www:< http://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/>](http://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/)

5. Praktická část

5.1 Cíl a výzkumné otázky

Cílem této práce je prozkoumat, *zda je stalking součástí domácího násilí*, což je hlavní cíl empirické části této bakalářské práce. Tento cíl vyplynul a byl stanoven v návaznosti na teoretickou část s ohledem na smysl stanoveného tématu a názvem této práce. Po stanovení výzkumného cíle jsem si stanovila hlavní výzkumnou otázku, která zní: *Může být stalking pokračováním domácího násilí?* Tato otázka byla rozložena na další dílčí otázky.

1. *Probíhá násilí dříve než stalking?*
2. *Jak probíhá stalking pokud se vyskytlo i násilí?*
3. *Co bylo příčinou stalkingu?*
4. *Jak oběť pronásledování řešila?*

5.2 Metodologické východisko

Pro tuto bakalářskou práci jsem zvolila kvalitativní východisko, které se mi zdálo vhodnější s ohledem na stanovený cíl. Kvalitativní metodou rozumíme jakýkoli výzkum, u kterého se nepoužívají statistické procedury nebo jiné způsoby kvantifikace. Tyto výzkumy jsou zaměřeny a soustřeďují se na příběhy ze života lidí, na lidské chování či na chod různých organizací a společenských hnutí nebo vzájemných vztahů mezi nimi.³⁹ Dalším důvodem, proč jsem zvolila, kvalitativní východisko bylo, že je velmi těžké a složité sehnat materiál týkající se stalkingu a domácího násilí. Důvodem je možný strach obětí mluvit o tomto problému, ale i menší počet prokázaných případů stalkingu.

---

³⁹STRAUS, A., CORBINOVÁ, J., *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. S. 10

5.3 Kvalitativní výzkum- případová studie

Případová studie patří mezi základní kvalitativní metody, kdy se pečlivě sbírají a analyzují informace o jednom či více případech. Cílem případové studie je interpretovat interakce mezi případem a okolím.⁴⁰ To si vyžaduje velké množství informací a údajů o případu. Studie je zaměřena na stalking, takže bylo podmínkou nebezpečné pronásledování. Byly analyzovány především dokumenty o případech stalkingu. Tyto dokumenty byly analyzovány se souhlasem obětí stalkingu. Informace o dvou případech vycházejí ze spisu PČR a informace o dalších třech případech pocházejí od organizací poskytující pomoc obětem trestných činů.

5.4 Postup při analýze dat

Tyto dokumenty jsou analyzovány za pomoci techniky otevřeného kódování. Postup při otevřeném kódování se analyzuje text, který se rozdělí na různé jednotky (odstavec, věta). Těmto jednotkám se přidělí nějaký kód, který jednotku vystihuje a dále se vše kategorizuje. Otevřené kódování je podle mého názoru vlastně čtení mezi řádky, kdy se ptáme co, jak, kde, kdo, kdy, jak dlouho, proč a kvůli čemu. Jednotlivé kazuistiky byly vytisknuty a otevřené kódování probíhalo za pomoci metody tzv. papír tužka.

5.5 Získané kazuistiky

Sběr informací probíhal od července do konce října 2012. Jak již bylo zmíněno, informační zdroje jsou PČR a Bílý kruh bezpečí. Celkem byl nashromážděn materiál o pěti případech stalkingu. Jedná se o oběti z řad žen a pronásledovatelé byli muži. V některých případech se vyskytovalo násilí na těchto ženách a některé podaly i trestní oznámení na pachatele. Všechny ženy souhlasily s nahlédnutím do příslušných dokumentací. Kazuistiky jsou zkráceny na nezbytně dlouhou část a jména žen jsou z důvodu zachování anonymity změněna.

---

⁴⁰ ŠVARÍČEK, L. ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. s. 97

Tabulka č. 5 – Přehled žen

Jméno	Věk	Rodinný stav	Počet dětí
Marie	33	Vdaná	0
Alena	32	Vdaná	1
Karolína	32	Svobodná	0
Tereza	27	Svobodná	0
Jana	47	Vdaná	4

Kazuistika č. 1 - Marie

Marie K., nar. 1979 se v roce 2009 provdala za Igora K., po roční známosti. Děti spolu nemají. Neshody mezi nimi začali asi rok po svatbě, tedy trvají od roku 2010. Igor K. přišel o zaměstnání a nebyl úspěšný v hledání nového. Měl deprese a své problémy začal utápět v alkoholu. Marie K. pracuje na směny jako recepční v hotelu. Igor jí začal podezřívát, že mu je určitě nevěrná s bohatými muži a čím dál více holdoval alkoholu. Svě ženě sprostě nadával do "kurev a šlapek", aniž by měl jakýkoliv důkaz. Nedokázal se smířit se svojí nezaměstnaností a cítil se neschopný a k ničemu. Navíc alkohol u něj vyvolával velmi agresivní stavy a nálady. Marie K. svého muže přesvědčovala, že ona je mu věrná a že celou věc spolu vyřeší, že se nějaká práce časem objeví. Po půl roce nadávek poprvé Igor K. svou ženu fyzicky napadl, je nutné podotknout, že byl pod vlivem alkoholu. Bil jí pěstí do obličeje a tahal ji za vlasy po bytě, jako důvod uvedl, že Marie přišla domů o 30 minut později, než mu slíbila. Tudíž to byl pro něj důkaz, že je mu nevěrná. Po tomto prvním útoku se své ženě omlouval, přestal pít a choval se k ní hezky. Začal si intenzivně hledat zaměstnání, což se ale stále nedařilo, začal znovu pít. Druhý fyzický útok na sebe nenechal dlouho čekat, tentokrát byl však mnohem důraznější. Igor svou ženu bil pěstmi do obličeje, smýkal s ní o zem a kopal jí do břicha a zad, přitom jí slovně urážel a nadával jí, že je „kráva blbá, na kterou se nemůže dívat“, ponižoval jí a dožadoval se sexu. Druhý den se opět omlouval, koupil Marii drahý dárek, vyzvedl ji z práce, uvařil večeři. Vinu svaloval na velkou opilost a deprese, sliboval, že už se to nikdy nebude opakovat. Svěho slibu nedostál a Marii začal slovně

urážet každý den, chodil domů opilý, několikrát za týden ji zbil. Marie se už neuměla bránit, byla psychicky na dně, cítila se ponížena, ale měla strach věc hlásit na Policii ČR. Nikomu se se svým trápením nepsvěřila. V lednu roku 2012 napadl Marii Igor nožem. Byl silně pod vlivem alkoholu. Držel ji pod krkem nůž a vyhrožoval, že jí zabije, že mu udělala ze života peklo. Poté s ní praštil o zem kopal jí do obličeje a do žeber, přičemž jí dvě žebra zlomil. Po útoku se sebral a odešel z bytu pryč, aniž by zraněné pomohl. Marii se podařilo doplazit k sousedům, kteří zavolali záchranku, policii volat nechtěla. Řekla, že spadla na topení, když věšela záclony.

Po návratu z nemocnice tedy v lednu 2012 se Marie svěřila matce a tato jí pomohla zabalit věci a donutila jí odstěhovat se od svého manžela a podat žádost o rozvod. Což Marie učinila.

Igor však začal svou manželku pronásledovat. Nejprve posílal omluvné sms, chtěl, aby se vrátila, což však Marie několikrát zamítla. Igor začal Marii posílat výhrušné sms a to prostřednictvím svého mobilního telefonu, z různých sms brán na internetu nebo z jí neznámého telefonního čísla s tím, že pokud se nevrátí a nestáhne žádost o rozvod tak jí zabije. Také vyhrožoval tím, že ublíží její rodině a žádal i finanční kompenzaci za to, že si dovolila od něj odejít a nezanechala mu žádné finance. Sms tohoto typu chodili Marii i 60x denně v období od ledna 2012 do srpna 2012. K výhrušným sms se přidali obtěžující telefonáty v jakoukoliv denní či noční hodinu. Po týdnů přestala Marie telefony zvedat, což však Igora neodradilo a manželku neustále prozváněl. Čekal na ní před prací, často pod vlivem alkoholu a obtěžoval a urážel jí slovně cestou domů. Po nějaké době začal Marii v práci vyzvedávat její otec a to zejména, pokud končila ve večerních hodinách, protože měla strach o svůj život. Igor začal docházet před dům jejích rodičů, kde tropil povyk a hysterické scény. Tímto svým jednáním Igor K. vzbudil u poškozené Marie K. důvodnou obavu o život a zdravý svůj a rodinných příslušníků.

V srpnu roku 2012 Marie na radu své kamarádky vyhledala pomoc v organizaci Bílý kruh bezpečí, kde se dozvěděla, že její manžel se dopouští trestného činu nebezpečného pronásledování a bylo jí doporučeno celou věc nahlásit na Policii ČR. Marie tedy celou věc nahlásila na jedno z místních oddělení v Praze a to koncem září roku 2012. V současné době je věc v prověřování na oddělení zabývající se násilnými trestnými činy Služby kriminální policie a vyšetřování v Praze.

Kazuistika č. 2 - Alena

Paní Alena, nar. 1980 žije se svým mužem pocházejícím z Arabských zemí v domě jejích rodičů na okraji Prahy. Dohromady jsou spolu asi 5 let, z toho tři roky manželé a mají spolu 1,5 roku starou holčičku Báru. Manžel pochází z kulturně i nábožensky jiného prostředí, v čemž však paní Alena neviděla nikdy problém. Uvedla, že až po uzavření manželství se její muž začal ve vztahu chovat dominantněji a manipuluje s ní. Začalo to tím, že ji kontroloval, co má na sobě, když chce jít ven. Pokud se mu zdála nevhodně oblečená donutil jí se převléci. Vyhrožoval jí, že pokud se nepřevlékne nikam jí nepustí. Paní Alena se mu vždy podvolila, protože chtěla chodit ven, s dcerou na procházky, na kávu s kamarádkami. Manžela vždy v duchu omlouvala, že žil v jiném prostředí a že se jeho vztah k ní později určitě změní, až si zvykne na zdejší kulturu. Ovšem situace se zhoršovala. Paní Alena se několikrát vzepřela a odmítla manžela poslechnout, nebo měla na věc jiný názor. To už jí manžel začal bít, nejprve ji pouze otevřenou dlaní uhodil do tváře a to i několikrát za sebou. Později se otevřená dlaň změnila v pěst, kopance do břicha, tahání za vlasy, trhání oblečení na těle ženy. Nadále jí vyhrožoval, zakazoval se přátelit s kamarádkami. Do společnosti mohla jen v jeho přítomnosti a vždy se musela chovat tak, jak jí předem určil.

Paní Alena se s celou situací svěřila svým rodičům. Ale Alenina matka byla v mládí vychovávána přísně a tak paní Alenu pouze politovala a společně s otcem jí rozvod a odchod od manžela rozmlouvala. Rodiče Alenu nabádali, aby se nad tím vším zamyslela a podvolila se manželovi, že to jistě nebude trvat dlouho a on přivykne zdejší kultuře. Podporu u svých rodičů tedy Alena nenašla a začala věřit tomu, že ona je tady ta zlá.

Situace se náhle uklidnila, když paní Alena otěhotněla. Manžel se změnil, svou ženu si hýčkal a radoval se z jejího těhotenství. Manželé prožívali tzv. líbáňkové období. Paní Alena byla spokojená a opět šťastná a připadala si velmi hloupě, že manželovi nevěřila a tak rychle ho odsoudila. Narodila se jim dcera a psychické a fyzické útoky opět začaly. Manžel si přál syna a nedokázal se smířit s dcerou. Svou ženu nenáviděl za to, že mu neporodila syna. K paní Aleně se choval den ode dne hůř, neustále jí slovně urážel, neviděl v ní právoplatnou ženu, když mu neuměla dát mužského potomka. Za jakoukoliv chybu ji okamžitě zbil. Paní Alena se rozhodla, že toto již nebude snášet a oznámila svému muži, že se chce rozvést. Ten jí vyhrožoval, že

jí vezme dceru, odjede s ní zpět do své vlasti a ona je už nikdy neuvidí.

Paní Alena se i přes výhrůžky rozhodla odejít do azylového domu i s dcerou a ihned po ubytování podala žádost o rozvod. Manžel se jí přes rodiče, u kterých on sám pořád bydlí, snaží kontaktovat. Slibuje, že budou žít spořádaně jako rodina, chce aby se vrátila, že se změní a budou šťastní. Paní Alena mu však nevěří a má strach nejen o sebe, ale i o dceru a tak na jeho zprávy reaguje negativně. Manžela to rozzuří a tuto se snaží najít. V období od července roku 2011 do listopadu 2011 jí zasílá výhrůžné sms a to v počtu 20 – 80x denně. Znění sms zpráv je, že si ji najde a zabije jak ji, tak jejich dceru. Že se před ním nemůže pořád schovávat, že je to děvka a on rozvod nikdy nepodepíše. Nejčastěji se sms zprávy však týkají výhrůžek jejího zabití.

Paní Alena se v prosinci 2011 stěhuje z azylového domu ke své kamarádce ze školy na Severní Moravu. Doufá, že zde jí manžel nikdy nevystopuje. Se svými rodiči přestala komunikovat, protože jim nevěří, ví že oni s tímto postupem nesouhlasí a jsou na straně jejího despotického manžela. Po odstěhování paní Aleny o ní nikdo z pracovníků azylového domu nemá žádné zprávy. Pouze jedna z žen, se kterou se Alena v domě přátelila, uvedla, že tato stále bydlí na Moravě u svých přátel a manžel jí neustále pronásleduje, což však paní Alena ještě nenahlásila na Policii ČR.

Kazuistika č. 3 - Karolína

Slečna Karolína S., nar. 1980 se po vleklých neshodách a partnerových nevěrách v prosinci roku 2009 rozešla se svým přítelem Tomášem P., nar. 1973 a v dubnu roku 2010 se sblížila s Michalem O., nar. 1981, se kterým začala žít v Praze. Obviněný Tomáš P., nar. 1973 od začátku měsíce května roku 2010 do konce prosince roku 2010 kontaktoval svou bývalou přítelkyni Karolínu S., prostřednictvím sms zpráv, že za ní přijede do Prahy a rozbije jí hubu za to, co mu udělala, hodí jí do bytu zápalnou lahev, aby umírala v bolestech. Dále vyhrožoval, že přijede do firmy jejího otce a podpálí mu kancelář, protože si to všichni v její rodině zaslouží. Ve svých sms zprávách se zmiňoval i o nenávisti k její matce, urážel jí, že porodila takovou kurvu proradnou. Případně psal, že podřeže jejího přítelíčka, aby věděla jaké to je, když jí někdo opustí nepřipravenou. Posílal jí i oplzlé sms ve znění: „Děvko, přijedu a ty se necháš ošukat a ještě mi za to zaplatíš“ nebo „Koukej navalit prachy, co jsem do tebe nacpal a nebo zabiju tebe i toho hajzla co tě teď šuká“. Naštvaný a zhrzený Tomáš posílal takovéto sms přes různé internetové brány, z Karolíně neznámého čísla, i ze svého mobilního

telefonu a to ve frekvenci 4 – 110 sms denně.

Po několika týdnech se mu podařilo Karolínu v Praze najít a tuto začal obtěžovat i osobním kontaktem. V intervalu 3x za týden jí navštěvoval v jejím bydlišti, zvonil na zvonek, házel do oken kameny, přičemž se mu podařilo jedno z oken rozbít a tím způsobil škodu ve výši 2.000,-Kč. Neustále jí telefonoval a to především v nočních hodinách, když měla vypnutý mobil, tak zvonil na zvonek od bytu. Přes přátele se snažil s Karolínou zkontaktovat. Svým jednáním Tomáš P. vzbudil u Karolíny S. důvodnou obavu o svůj život a zdraví a taktéž o život a zdraví rodinných příslušníků a proto Karolína celou věc nahlásila na jedno z místních oddělení v Praze.

V polovině listopadu roku 2010 zaslal dopis jejímu otci, kdy žádal, aby Karolína okamžitě stáhla trestní oznámení, které na něj podala a vyčíslil částky 10.000,-Kč, 50.000,-Kč a 24.000,-Kč a to za údajné drahé oblečení, nákladné večírky, drahou dovolenou na kterou jí vzal. Požadoval tyto částky proplatit a dále vyhrožoval, že pokud toto otec Karolíny neučiní, podpálí mu jeho kancelář a zabije celou jeho rodinu. Poté se i u ostatních členů rodiny dožadoval, aby Karolína okamžitě stáhla trestní oznámení.

Soudce Obvodního soudu v Praze v jeho jednání spatřoval přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a) a c), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku a přečin vydírání podle § 175 odst. 1 trestního zákoníku a uložil Tomášovi P. vzhledem k jeho předcházející bezúhonnosti podmíněný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců a stanovil mu zkušební době ve výměře 18 měsíců.

Kazuistika č. 4 - Tereza

Dne 22.8.2010 se dostavila na jedno z místních oddělení Policie ČR v Praze oznamovatelka Tereza S., nar. 1985, která do protokolu uvedla, že se v září roku 2009 seznámila s Tomášem T. Následně spolu začali chodit a Tomáš T. se nastěhoval k Tereze S. a jejím rodičům do bytu. Ze začátku jejich soužití bylo vše v pořádku, občas mezi nimi vznikly drobné neshody. V březnu 2010 začal Tomáš T. na Terezu S. žárlit a vulgárně ji urážet. Jeho chování se stupňovalo a Tomáš T. začal Tereze S. vyhrožovat ublížením na zdraví. Do jejich vztahu vstoupila matka Terezy S., která Tomášovi T. domluvila a situace se tak mezi Terezou S. a Tomášem T. uklidnila. V červnu 2010 se opět jejich vztah zhoršil. Tomáš T. stále žárlil na poškozenou, kdy ji neustále hlídal, kde a s kým je apod. V červnu roku 2010 se situace mezi nimi vyostřila, kdy Tomáš T.

opětovně začal vyčítat poškozené, že se mu nevěnuje, že už s ním nechce být. Tereza S. mu na jeho výčitky řekla, že si má sbalit své věci a z bytu odejít. Slova Terezy S. Tomáše T. rozčílila a poškozenou začal vulgárně urážet, přičemž ji chytil za ruce. Poškozená se mu vysmekla a utíkala před ním do kuchyně, v kuchyni ji Tomáš T. dohonil a vzal do ruky kuchyňský nůž, přiložil ho poškozené na krk se slovy „jestli tě nemůžu mít já tak nikdo“. Následně poškozenou odhonil na kuchyňskou linku a chytil psa poškozené, na kterého mířil nožem a křičel, že ho zabije. Poškozená po celou dobu prosila Tomáše T., aby ji i psa nechal na pokoji. Tomáš T. nakonec nůž odložil a začal se za své jednání poškozené omlouvat. Poškozená na jeho omluvy nereflekovala a řekla mu, že má z bytu i se svými věcmi odejít. Poškozená poté z bytu odešla k sousedovi, Petru Č. Tomáš T. rovněž odešel z bytu, ale bez svých věcí. Následně poškozená společně se svou matkou sbalila věci Tomáši T. a tyto mu předala prostřednictvím příbuzného Tomáše T.

T. Tomáš T. začal docházet k domu poškozené, hledal ji v místech, kde se běžně zdržovala. Poškozená viděla Tomáše T. z okna, dále ji kontaktoval telefonicky, kdy v telefonátech jí vyhrožoval ublížením na zdraví. Toto chování trvalo tři týdny a v poškozené to vzbudilo strach. Poškozená, aby se před Tomášem T. skryla, tak odjela do Ostravy k příbuzným. Tomáš T. ji stále kontaktoval prostřednictvím mobilního telefonu, stále byl vůči poškozené vulgární a vyhrožoval jí ublížením na zdraví. Poškozená mu stále opakovala, že jejich vztah skončil a ať ji dále nekontaktuje. Tomáš T. kontaktoval Terezu S. prostřednictvím mobilního telefonu a to jak telefonátů, tak sms zpráv ve frekvenci 2 - 62 sms denně, dále prostřednictvím facebooku a to v období od června roku 2010 do září roku 2010. Stejným způsobem kontaktoval i matku poškozené a za touto docházel i do místa jejího zaměstnání.

Tomáš T. u poškozené Terezy S. vzbudil důvodné obavy o svůj život a zdravý a taktéž o život a zdravý svých blízkých.

Tomáš T. byl OS v Praze odsouzen trestním příkazem za přečin nebezpečné vyhrožování dle ustn. § 353 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku a pro přečin nebezpečné vyhrožování dle ustn. § 353 odst. 1 v jednočinném souběhu s přečinem nebezpečné pronásledování dle ustn. § 354 odst. 1 písm. b), c) tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, kdy se mu výkon trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání tří let. A dále mu bylo uložena přiměřená povinnost, aby se ve zkušební

době podmíněného odsouzení zdržel jakéhokoli kontaktu s poškozenou Terezou S. a to zej. ve vizuální, telefonické a písemné formě, a to i prostřednictvím rodinných příslušníků.

Kazuistika č. 5 - Jana

V květnu roku 2010 podala na státní zastupitelství v Praze pani Jana K, nar. 1965 trestní oznámení na manžela Stanislava K., nar. 1956, se kterým má 4 děti a to Janu K., nar. 1984, Petru T., nar. 1986, Martinu K, nar. 1987 a Petra K., nar. 1997. V oznámení uvedla, že vdaná se Stanislavem je 26 let a vždy spolu měli nějaké neshody, které končili i fyzickým násilím a to ze strany manžela. V minulosti ji několikrát měl napadnout tak, že musela vyhledat lékařské ošetření. Manžel jí měl sprostě nadávat a urážet, říkal jí, že jí nenávidí a chtěl ji několikrát vyhodit z domu. Přál si, aby se ona odstěhovala, on ale odmítl z bytu odejít. Paní Jana, ale nikdy neodešla, především proto, že neměla kam jít.

V červenci roku 2008 se paní Jana, společně se svým synem Petrem od svého muže odstěhovala za svým otcem do chatky na Benešovsku a následně v srpnu roku 2008 na ubytovnu v Praze 5, ale žádost o rozvod nepodala. Od července 2008, kdy spolu se synem odešla od manžela, ji měl manžel denně volat na její mobilní telefon a neustále ji přemlouvat, aby se vrátila zpět domů. Několikrát ji během jejich telefonátu říkal "Já tě zabiju nebo tě nechám zabít". Dále vyhrožoval, že jestli se nevrátí i se synem domů, tak je zabije. Po telefonátech měly následovat i textové zprávy, ve kterých ji měl opakovaně vyhrožovat zabitím, žádnou z těchto sms zpráv si však neuložila a vše vymazala, aby si je nemohl přečíst její syn, který si často s mobilem hrál. Takto vyhrožovat a neustále kontaktovat jí měl manžel až do podání oznámení na státní zastupitelství a to ve frekvenci i 30x denně od července roku 2008 do května roku 2010.

Stanislav K., byl k věci vyslechnut a uvedl, že v roce 2007 začaly mezi ním a jeho manželkou Janou K. problémy. Problémy se týkaly toho, že manželka nepracovala a celou rodinu živil on. Problémy vyvrcholily v červenci 2008, kdy se manželka odstěhovala s nezletilým synem pryč. V podstatě od té doby se s manželkou nestýkají a komunikují pouze prostřednictvím textových zpráv, neboť mu manželka nezvedá telefon. Potkávají se pouze při soudním jednáním, které je vedeno o upravení jeho styku s nezletilým. Manželka mu má bránit ve styku s nezletilým, i když už bylo vydáno rozhodnutí soudu.

Ze záznamu o vyhodnocení údajů o telekomunikačním provozu uskutečněném na mobilním telefonu poškozené Jany K. bylo zjištěno, že manžel Stanislav K. tuto kontaktoval v období posledních šesti měsíců nepravidelně celkem 33x. Z přehledné tabulky, která obsahuje pouze telefonické kontakty oznamovatelky s manželem, je patrné, že k hovoru došlo pouze jedenkrát v celém období půl roku, kdy byly výpisy se souhlasem provedeny. Ostatní kontakt byl pouze prostřednictvím sms zpráv. Dále bylo zjištěno, že od 01. 01. 2010 až do doby vyhodnocení výpisů bylo telefonických kontaktů mezi oběma čísly pouze šestnáct, přičemž v měsíci březnu a dubnu nedošlo k žádnému kontaktu. Většina kontaktů byla o víkendu (nejčastěji v neděli), což odpovídá nutné komunikaci manžela ohledně možnosti vidět se svým synem, na což má dle rozhodnutí soudu právo.

Věc byla komisařem Služby kriminální policie a vyšetřování v Praze oddělením násilné kriminality odložena dle § 159a/1 tr. řádu, tedy že se skutek nestal a to z důvodu, že bylo zjištěno, že oznamovatelka zcela vědomě kriminalistům uvedla nepravdivé informace o četnosti kontaktů, což dokládá přehledné tabulkové vyhodnocení všech kontaktů mezi oznamovatelkou a jejím manželem. Jelikož oznamovatelka ani do ukončení trestního řízení nedokázala předložit pracovníkům SKPV jakoukoliv konkrétní SMS zprávu s obsahem potvrzujícím její tvrzení o tom, že jí má manžel vyhrožovat a neustále kontaktováním přes mobilní telefon obtěžovat, není zde na základě vyhodnocených výpisů telekomunikačního provozu potvrzena žádná z oznámených skutečností. Jelikož je navíc komunikace přes mobilní telefon nutná při dohodě o možných návštěvách syna jeho vlastním otcem, není možné tuto komunikaci pokládat za neoprávněnou a obtěžující, tím spíše, pokud je během celého půlročního období četnost kontaktů spíše zanedbatelná. Navíc bylo zjištěno, že oznamovatelka má s jinými telefonními čísly mnohem více kontaktů, často přesahujících i 200 kontaktních spojení v prověřovaném období. Prověřením těchto kontaktů nebylo zjištěno, že by se jednalo o kontakty ze strany manžela oznamovatelky, který ji měl dle její výpovědi telefonicky obtěžovat a kontaktovat i několikrát denně.

5.6 Vyhodnocení kvalitativního výzkumu

Vyhodnocení výzkumu proběhlo za pomoci kategorií, které se vynořily z kazuistik a sledovaly výzkumné otázky. Byly označeny následující kategorie:

Kategorie 1- Přítomnost násilí.

Kategorie 2- Komunikace stalkera.

Kategorie 3- Stimul stalkingu.

Kategorie 4- Způsob řešení pronásledování.

Kategorie 1- Přítomnost násilí

Společným rysem této kategorie je přítomnost násilí ve vztahu dvou jedinců. V našich případech jde o násilí a výhrůžky ze strany muže. V určitých případech docházelo k násilí a dále různými okolnostmi k pronásledování ženy.

Marie

„...svou ženu fyzicky napadl...byl pod vlivem alkoholu. Bil jí pěstí do obličeje a tahal ji za vlasy po bytě...“

Alena

„...manžel začal bít, nejprve ji pouze otevřenou dlaní uhodil do tváře a to i několikrát za sebou.“

Karolína

„...po vleklých neshodách a partnerových nevěrách v prosinci roku 2009 rozešla se svým přítelem Tomášem P...“

Tereza

„...poškozenou začal vulgárně urážet...“, „...vzal do ruky kuchyňský nůž, přiložil ho poškozené na krk...“

Jana

„...měli nějaké neshody, které končili i fyzickým násilím a to ze strany manžela.“, „... měl sprostě nadávat a urážet...“

Zde je vidět, že ženy byly fyzicky napadány ze strany muže. Jednalo se o útoky ve formě bití pěstí a fackování do obličeje, ale i tahání za vlasy či blíže nespecifikované fyzické násilí. Bylo zde i vyhrožování a v jednom případě útočník přiložil ženě nůž na

krk. Z toho vyplývá, že ženy byly ve čtyřech případech před pronásledováním a opuštěním muže vystaveny násilí. Pokud se zaměřím na přínos těchto informací, tak ženy, které byly vystaveny násilí, mohou po opuštění násilníka být dále vystaveny stalkingu právě z jeho strany.

Kategorie 2- Komunikace stalkera

Společným aspektem kategorie je kontaktování a následná komunikace stalkera a oběti v různém rozsahu, ať už je to za použití mobilního telefonu nebo sociální sítě. V některých případech stalker volí osobní setkání, zvláště když ví, kde v našem případě dotyčná bydlí nebo kde je možnost jejího zastížení, například u rodičů.

Marie

„...výhružné sms a to prostřednictvím svého mobilního telefonu...“, „Čekal na ní před prací, často pod vlivem alkoholu a obtěžoval a urážel ji slovně cestou domů.“, „...začal docházet před dům jejích rodičů...“

Alena

„V období od července roku 2011 do listopadu 2011 jí zasílá výhružné sms a to v počtu 20 – 80x denně.“

Karolína

„...od začátku měsíce května roku 2010 do konce prosince roku 2010 kontaktoval svou bývalou přítelkyni Karolínu S., prostřednictvím sms zpráv...“, „...neznámého čísla, i ze svého mobilního telefonu a to ve frekvenci 4 – 110 sms denně.“, „V intervalu 3x za týden jí navštěvoval v jejím bydlišti, zvonil na zvonek, házel do oken kameny...“

Tereza

„...začal docházet k domu poškozené, hledal ji v místech, kde se běžně zdržovala.“, „...sms zpráv ve frekvenci 2 - 62 sms denně, dále prostřednictvím facebooku...“

Jana

„Po telefonátech měly následovat i textové zprávy...“, „...a to ve frekvenci i 30x denně od července roku 2008 do května roku 2010.“

Pronásledované ženy byly ve všech případech nejčastěji kontaktovány prostřednictvím mobilních textových zpráv, což do různé frekvence a počtu zpráv. Posílání zpráv probíhalo v řádu několika měsíců, až téměř po dobu dvou let. To značí značnou vytrvalost ze strany stalkera. V jednom případě byla uvedena sociální síť facebook, která je v dnešní době velmi rozšířeným prostředkem komunikace. Předpokládám, že oběti v tomto počtu zasláných zpráv na některé sms nereagují a mohou tím stalkera vyprovokovat k osobnímu kontaktu. Lze s velkou jistotou tvrdit, že mobilní telefon je pro stalkera prvotní nástroj obtěžování.

Kategorie 3- Stimul stalkingu

Společným rysem jsou přetrvávající problémy ve vztahu a následný odchod od partnera, který ztrácí kontrolu nad partnerkou. Problémy ve vztahu jsou různého charakteru např. žárlivost a alkohol či kulturní rozdílnost manželů.

Marie

„...přišel o zaměstnání a nebyl úspěšný v hledání nového.“, „Měl deprese a své problémy začal utápět v alkoholu.“, „...začal podezřívat, že mu je určitě nevěrná s bohatými muži a čím dál více holdoval alkoholu.“, „...svou ženu fyzicky napadl, je nutné podotknout, že byl pod vlivem alkoholu.“

Alena

„...pocházejícím z Arabských zemí...“, „... odmítla manžela poslechnout...“

Karolína

„...po vleklých neshodách a partnerových nevěrách v prosinci roku 2009 rozešla se svým přítelem Tomášem P., nar. 1973 a v dubnu roku 2010 se sblížila s Michalem O....“

Tereza

„V březnu 2010 začal Tomáš T. na Terezu S. žárlit a vulgárně ji urážet.“, „Jeho chování se stupňovalo a Tomáš T. začal Tereze S. vyhrožovat ublížením na zdraví.“

Jana

„V červenci roku 2008 se paní Jana, společně se svým synem Petrem od svého muže odstěhovala...“

Hlavní podnětem stalkingu je v našem případě opuštění muže a odchod od něj. Ve většině případů, ale byl vztah problémový. Tyto problémy týkající se vztahu, které jsou především alkoholová žárlivost, urážení, dlouhodobá nevěra a vyhrožování spojené s násilím vede logicky k rozchodu a následnému opuštění muže. Pokud půjdeme po řetězci událostí, tak můžeme říci, že problémy ve vztahu a násilí vedou k rozchodu a toto může vést k pronásledování. Rozchod iniciovaly právě ženy, to znamená, když žena odejde proti vůli muže, tak je v tomto případě pronásledována.

Kategorie č. 4 – Způsob řešení pronásledování

Společným rysem této kategorie je způsob, jakým se oběti postavily ke stalkingu. Tři oběti nahlásily pronásledování policejnímu orgánu, jedna podala trestní oznámení na státní zastupitelství a jedna z obětí se odstěhovala z místa svého bydliště ke kamarádce do jiné části republiky. Ve dvou případech byli pachatelé soudem odsouzeni k podmíněným trestům. V jednom případě je skutek v prověřování na SKPV a v posledním případě nebyl prokázán trestný čin pronásledování a věc byla policejním orgánem odložena.

Marie

„V srpnu roku 2012 Marie na radu své kamarádky vyhledala pomoc v organizaci Bílý kruh bezpečí, kde se dozvěděla, že její manžel se dopouští trestného činu nebezpečného pronásledování a bylo jí doporučeno celou věc nahlásit na Policii ČR. Marie tedy celou věc nahlásila na jedno z místních oddělení v Praze a to koncem září roku 2012. V současné době je věc v prověřování na oddělení zabývající se násilnými trestnými činy Služby kriminální policie a vyšetřování v Praze.“

Alena

„Paní Alena se i přes výhrůžky rozhodla odejít do azylového domu i s dcerou a ihned po ubytování podala žádost o rozvod.“, „Paní Alena se v prosinci 2011 stěhuje z azylového domu ke své kamarádce ze školy na Severní Moravu. Doufá, že zde jí manžel nikdy nevystopuje.“

Karolína

„Svým jednáním Tomáš P. vzbudil u Karolíny S. důvodnou obavu o svůj život a zdraví a taktéž o život a zdravý rodinných příslušníků a proto Karolína celou věc nahlásila na jedno z místních oddělení v Praze.“, „Soudce Obvodního soudu v Praze v jeho jednání spatřoval přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a) a c), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku a přečin vydírání podle § 175 odst. 1 trestního zákoníku a uložil Tomášovi P. vzhledem k jeho předcházející bezúhonnosti podmíněný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců a stanovil mu zkušební době ve výměře 18 měsíců.“

Tereza

„Dne 22. 8.2010 se dostavila na jedno z místních oddělení Policie ČR v Praze...“, „Tomáš T. byl OS v Praze odsouzen trestním příkazem za přečin nebezpečné vyhrožování dle ustn. § 353 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku a pro přečin nebezpečné vyhrožování dle ustn. § 353 odst. 1 v jednočinném souběhu s přečinem nebezpečné pronásledování dle ustn. § 354 odst. 1 písm. b), c) tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, kdy se mu výkon trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání tří let. A dále mu bylo uložena přiměřená povinnost, aby se ve zkušební době podmíněného odsouzení zdržel jakéhokoli kontaktu s poškozenou Terezou S. a to zej. ve vizuální, telefonické a písemné formě, a to i prostřednictvím rodinných příslušníků.“

Jana

„V květnu roku 2010 podala na státní zastupitelství v Praze pani Jana K, nar. 1965 trestní oznámení na manžela Stanislava K....“, „Věc byla komisařem SKPV oddělení násilné kriminality odložena dle § 159a/1 tr. řádu, tedy že se skutek nestal a to z důvodu, že bylo zjištěno, že oznamovatelka zcela vědomě pracovníkům SKPV uvedla nepravdivé informace o četnosti kontaktů, což dokládá přehledné tabulkové

vyhodnocení všech kontaktů mezi oznamovatelkou a jejím manželem.“

Všechny výše zmíněné ženy, se rozhodli věc stalkingu nějakým způsobem řešit. Pokud by se tak z nějakého důvodu nestalo, tak bychom měli pouze minimum informací o tom, co se děje. Pokud žena ohlásí stalking na policii, začne se celá věc prošetřovat a shánějí se důkazní materiály. Pokud je ale prvně kontaktována nějaká pomocná organizace, tak je doporučeno na zvážení oznamovatele kontaktovat policii, která věc prošetří. Otázkou je, jak se zachová stalker pokud se stane předmětem trestního stíhání. Máme zde i případ, kdy žena odešla od muže tak, aby nevěděl kde je a byla tak mimo jeho dosah. Obecně lze říci, že stalking si vyžaduje řešení příslušných subjektů. Stalker však může být odsouzen pouze podle znaků uvedených v trestním zákoníku a někdy může být trestní oznámení podáno za účelem poškodit druhou osobu. Pokud ale ke stalkingu dochází, tak je nejčastěji řešen trestním oznámením. Ovšem pokud má oběť strach z útočnicka, může volit variantu útěku. Zde bych zmínila možnosti oběti pronásledování vytvořit si nový životní prostor, např. nový byt, přátelé, práce.

5.7 Interpretace výsledků

Správný a dobře provedený kvalitativní výzkum, by měl končit novou teorií a novým zjištěním, čili tvorbou nových předpokladů a hypotéz, o což se budu snažit v této kapitole. Interpretace výsledků je pevně postavena na provedeném šetření. Pokud se podíváme na výsledky tohoto šetření a na výzkumné otázky, tak nám vyvstávají některé předpoklady spojené s našimi kategoriemi. Z kazuistik a za pomoci našeho šetření vyplývá, že některé případy stalkingu jsou doprovázeny nějakou formou násilí, ať to bylo přímo fyzické násilí nebo následné výhružné textové zprávy. Z čehož lze předpokládat, že *pokud se vyskytne násilí, tak za určitých podmínek může nastat i pronásledování*. Na mysli mám podmínky typu: oběť útoku uteče či odejde od agresora, či se nějakým způsobem vymkne jeho moci a vzepře se. Stalker kontaktuje svou oběť nejčastěji za pomoci mobilního telefonu ve formě sms. Zde jsem si všimla, že v některých případech v souvislosti s násilím, posílal útočnick a stalker v jedné osobě sms, ve kterých své oběti vyhrožuje. Zde se domnívám, že mobilní telefon poskytuje stalkerovi-agresorovi i větší prostor proto, aby oběť doopravdy zdeptal. Někdy volí i osobní kontakt, což je pro oběť stresující, protože bývá neodbytný a oběť si nebude zcela jista, jak se bude chovat k ní, ale třeba i k jejím rodičům či přátelům. Zde předpokládám, že *mobilní telefon, ale i sociální síť je nejobvyklejším stalkerovým*

nástrojem k pronásledování oběti. Zde je těžké rozhodnout jak z tohoto kruhu ven, protože změna čísla či profilu na sociální síti, by mohla vést k častějším osobním kontaktům oběti a pachatele pronásledování. Podnětem pro začátek stalkingu v kontextu vyhrožování a násilí, jsou vztahové problémy, které často končí rozchodem či rozvodem nebo odchodem jednoho z partnerů. To může agresora vyprovokovat k pronásledování své oběti. Po předcházejícím rozboru případů, docházím v kontextu podnětu k pronásledování, že *stalking začíná opuštěním partnera.* Pokud již ke stalkingu dochází, některá pronásledování jsou pro oběť zcela vysilující, obzvlášť pokud například bývalý partner oběť násilně i psychicky atakoval po nějakou dobu. Oběť vysílená násilím a špatným vztahem, musí následně čelit pronásledování např. ze strany ex-partnera. V našich případových studiích některé oběti vyhledaly pomoc policie či nějakého subjektu, který se zabývá pomocí obětem stalkingu či domácího násilí. Zde je vidět, že pokud stalking jemuž mohla předcházet určitá forma nátlaku a násilí, *oběť sama stalking nevyřeší a musí vyhledat pomoc, ať už druhé osoby nebo nějakého dotčeného subjektu.* Pokud shrnu provedené šetření a zodpovím si hlavní otázku, tak stalking může být pokračováním domácího násilí a je s ním propojen. Poznatkem pro mou práci policisty je, že pokud se vyskytne domácí násilí, tak po opuštění partnera může následovat další trestný čin v podobě stalkingu.

Závěr

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila problematiku pronásledování jako součást domácího násilí, neboť tento relativně moderní a značně opomíjený fenomén, jehož znakem je obsesivní fixace známého či neznámého pachatele na konkrétní osobu, poutá v poslední době pozornost nejen médií, ale také laické i odborné veřejnosti. Znepokojujícím faktem pro každého jsou množící se studie na toto téma, které dokazují, že obtěžující pronásledování se může týkat kohokoli, nejen prominentů ze světa show-businessu či politiky. Není tedy divu, že se z ryze psychiatrického problému „umanuté obtěžování druhé osoby nevyžádanou pozorností“ pozvolna stává problémem pro vědní obory s těsnou vazbou na kriminalitu. Na stalking můžeme dále pohlížet několika pohledy. A to především pohledem práva a psychologie, ale i pohledem sociální deviace.

Ve své bakalářské práci jsem nejprve definovala pronásledování – stalking a pokusila se o vymezení některých klíčových pojmů, stejně tak v této práci prezentuji aktuální poznatky k tématu a stručný vývoj vzniku tohoto fenoménu. Za podstatné jsem pokládala vymezení specifických projevů stalkingu a druhů stalkingu, a dále jsem se zaměřila na osobnostní typologie pachatelů a obětí stalkingu. Kapitola zaměřená na trestně – právní rovinu porovnává, kdy byl stalking zanesen do právních norem v jiných státech a u nás. A dále hodnotí aktuální novelizaci trestního zákoníku a rozdíly v právní úpravě před touto novelizací. V této souvislosti bych zmínila, že téměř vždy lze v určité rovině abstrakce popsat nějaký aktuální společenský jev, ale podřadit tomuto popisu konkrétní jednání jednotlivé osoby a dokazování těchto souvislostí bývá v aplikační praxi, týkající se konkrétně této problematiky, do značné míry složité. V některých případech, se pronásledování dokazovalo výpisem z telekomunikačního zařízení oběti od operátorů mobilních sítí se souhlasem oběti. Důkazy proti stalkerovi mohou být i uloženy v mobilním telefonu ve formě zpráv a volání. V návaznosti na předcházející jsem zvolila kvalitativní paradigma empirické části. Zde bych chtěla zmínit složitost obstarání jednotlivých případů stalkingu pro tuto práci.

Svou bakalářskou práci jsem chtěla přispět k rozšíření poznání tématu stalkingu v kontextu domácího násilí. Stalking je jev, o kterém má společnost spíše obecné povědomí. Práce by mohla být přínosem pro policii a organizace zabývající se

problematikou stalkingu i domácího násilí. Podle mého názoru si myslím, že cíle této bakalářské práce jsou naplněny. V teoretické části byla popsána a vymezena problematika stalkingu a jeho aspekty. V praktické části byl proveden rozbor případů stalkingu a následně vyvozeny závěry, které se opírají o tyto případy.

Resumé

Bakalářská práce „Stalking jako součást domácího násilí“ se zamýšlela nad problematikou stalkingu v kontextu domácího násilí. Cílem práce bylo nastínit problematiku stalkingu a charakterizovat jeho jednotlivé aspekty ve spojitosti s domácím násilím. Práci jsem rozdělila na pět velkých kapitol. Z toho čtyři kapitoly jsou zaměřeny na teorii problematiky stalkingu. Zde se práce pokusila za pomoci dostupné literatury popsat a definovat tento jev. V páté praktické kapitole jsem za pomoci kvalitativního výzkumu analyzovala jednotlivé případy stalkingu,

Anotace

Bakalářská práce „Stalking jako součást domácího násilí“ je zaměřena na patologický jev stalking a jeho propojení s dalším patologickým jevem domácím násilím.

V teoretické části popíše pojem, druhy a specifické projevy stalkinu, dále se zaměří i na další aspekty týkající se stalkingu, jako je oběť a pachatel stalkingu. Neméně důležitou kapitolou této práce je i legislativní rámec a řešení stalkingu a domácího násilí.

Praktická část práce představuje kvalitativní výzkumné šetření prováděné kvalitativní metodou případových studií - kazuistik. Kazustiky byly sepsány na základě policejních spisů a osobního šetření v institucích na pomoc obětem trestných činů. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, zda může být stalking pokračováním domácího násilí.

Annotation

Stalking Bachelor thesis as part of domestic violence is focused on pathology stalking and its connection with other pathology domestic violence.

The theoretical part describes the concept, types and specific manifestations stalkin, and will also look at other aspects of stalking, such as victim and perpetrator stalking. Equally important chapter of this work is the legislative framework and solution of stalking and domestic violence.

The practical part of the paper presents qualitative research conducted by qualitative case studies - case studies. Kazustiky were written based on police files and personal inquiry in institutions to assist victims of crime. The aim of the research was to find out whether it can continue stalking domestic violence.

Klíčová slova

Stalking, pronásledování, slídění, domácí násilí, pachatel, oběť, pomoc obětem, statistika, násilí, zákon

Keywords

Stalking, direct pressure, voyeurismus, domestic violence, offender, victim, help to victims, statistics, violence, law

Seznam použité literatury

1. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
2. BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2008. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2. Upravené vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 439 s. ISBN 978-80-7380-213-4.
4. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
5. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2007. 192 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
6. MARVANOVÁ-VARGOVÁ, Branislava., POKORNÁ, Dana., TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. 160 s. ISBN 978-80-86131-76-4.
7. STRAUS, A., CORBINOVÁ, J., *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. str. 196, ISBN 80-8583-460-X
8. STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Brno: Novpress, 2009. 91 s. ISBN 978-80-7418-020-03.
9. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. §140 až 421*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, 2011 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
10. ŠVAŘÍČEK, L. ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. Str. 384 ISBN 978-80-7367-313-0.
11. WONDRAK, I. *Auswirkungen von Stalking aus Sicht der Betroffenen*. In Bettermann, J. Feenders, M (Eds.) *Stalking*. Frankfurt : Verlag für Polizeiwissenschaft, 2004
12. WALBY, S., ALLEN, J., *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování, výsledky britského průzkumu o kriminalitě*, 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, 124 s. ISBN 978-80-7338-088-5

13. ČÍRTKOVÁ, L. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking), *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 273-281
14. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Stalking – podstata, jevové podoby a strategie intervence, *Zpravodaj bílého kruhu bezpečí*, 2009, roč. 8, č. 4, s. 3-6
15. FIEDLER, P. Stalking. Opfer, Tater, Pravention, behandlug. Bassel: Beltz a. Verlag. 2006.s. 30-34
16. PANTHÉ, M., MILLEN, P.E., PURCELL, R. Management of Victims of Stalking. *Advances in Psychiatric Treatment*. 2001. s. 399-406
17. Bílý kruh bezpečí, Pomoc obětem trestných činů, Nebezpečné pronásledování [online]. 2009 [cit. 2012-01-11]. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ Česká republika. Dostupné z WWW <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>
18. Bílý kruh bezpečí [citováno 15. Zářím 2012] dostupné na [www:<http://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/>](http://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/)
19. Mgr. Jana Vildumetzová- předsedkyně Občanského sdružení Stopstalking , *Stop Stalking* [citováno 15. zářím 2012] dostupné na [www:<http://www.stopstalking.cz/>](http://www.stopstalking.cz/)
20. Policejní prezidium- statistiky [Citováno 11 října. 2012] dostupné na [www:<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>](http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx)

Seznam tabulek

Tabulka č. 1- Chování stalkera, str. 12-13

Tabulka č. 2- Trestní sazby v jiných zemích, str. 29

Tabulka č. 3- Statistika případů stalkingu Policie ČR, str. 33

Tabulka č. 4- Statistika Bílý kruh bezpečí, str. 33

Tabulka č. 5- Přehled žen, str. 37